

НАРЕДБА ЗА УСТРОЙСТВОТО, БЕЗОПАСНАТА ЕКСПЛОАТАЦИЯ И ТЕХНИЧЕСКИЯ НАДЗОР НА СЪОРЪЖЕНИЯ ПОД НАЛЯГАНЕ

В сила от 19.08.2008 г. Приета с ПМС № 164 от 07.07.2008 г.

Обн. ДВ. бр.64 от 18 Юли 2008г., изм. ДВ. бр.5 от 19 Януари 2010г., изм. ДВ. бр.7 от 21 Януари 2011г., изм. ДВ. бр.99 от 16 Декември 2011г., изм. и доп. ДВ. бр.103 от 28 Декември 2012г., изм. ДВ. бр.24 от 12 Март 2013г., изм. и доп. ДВ. бр.49 от 13 Юни 2014г., изм. и доп. ДВ. бр.88 от 24 Октомври 2014г., изм. ДВ. бр.60 от 20 Юли 2018г., изм. и доп. ДВ. бр.61 от 18 Юли 2023г.

Част първа. ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 1. С наредбата се уреждат:

1. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) техническите изисквания, правилата и нормите за устройство на котлите по **чл. 2, т. 3, буква "б" и т. 4, буква "б"** и тръбопроводите по **чл. 2, т. 5, буква "б" и т. 6, буква "б"** и които не попадат в обхвата на **Наредбата за съществените изисквания и оценяване на съответствието на съоръженията под налягане**, приета с Постановление № 91 на Министерския съвет от 2016 г. (ДВ, бр. 33 от 2016 г.);
2. изискванията за безопасна експлоатация на съоръженията под налягане;
3. редът за осъществяване на технически надзор на съоръженията под налягане;
4. редът за вписване в регистъра по **чл. 36, ал. 1 от Закона за техническите изисквания към продуктите (ЗТИП)** и издаване на удостоверения на лица за поддържане, ремонтване и преустройство на съоръжения под налягане.

Чл. 2. (Доп. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Съоръжения под налягане са стационарно монтирани:

1. метални съдове за сгъстени, втечнени или разтворени под налягане газове, пари или течности, при които налягането на парите при максималната допустима температура е по-голямо от 0,05 МРа над нормалното атмосферно налягане и на които производението от обема в литри и налягането в мегапаскали е по-голямо от числото 100, съгласно:

а) (доп. - ДВ, бр. 49 от 2014 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) **член 7, ал. 1, т. 1, букви "а" и "б" от Наредбата за съществените изисквания и оценяване на съответствието на съоръженията под налягане;**

б) (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) **член 2 от Наредбата за съществените изисквания и оценяване на съответствието на съдовете под налягане**, приета с Постановление № 47 на Министерския съвет от 2016 г. (ДВ, бр. 23 от 2016 г.);

2. (изм. - ДВ, бр. 99 от 2011 г., отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

3. парни котли с топлинна мощност над 116,3 kW:

а) (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) съгласно **чл. 7, ал. 1, т. 3 от Наредбата за съществените изисквания и оценяване на съответствието на съоръженията под налягане;**

б) (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) с налягане до 0,05 МПа включително, които не попадат в обхвата на **Наредбата за съществените изисквания и оценяване на съответствието на съоръженията под налягане;**

4. водогрейни котли с топлинна мощност над 116,3 kW:

а) (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) съгласно **чл. 7, ал. 1, т. 3 от Наредбата за съществените изисквания и оценяване на съответствието на съоръженията под налягане;**

б) (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) за производство на гореща вода с температура до 110°C включително, които не попадат в обхвата на **Наредбата за съществените изисквания и оценяване на съответствието на съоръженията под налягане;**

5. метални тръбопроводи за транспортиране на водна пара с налягане над 0,6 МПа и на които производението от максималното допустимо налягане в мегапаскали и номиналния диаметър в милиметри е по-голямо от числото 100:

а) (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) съгласно **чл. 7, ал. 1, т. 4, буква "б" от Наредбата за съществените изисквания и оценяване на съответствието на съоръженията под налягане;**

б) (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) които не попадат в обхвата на **Наредбата за съществените изисквания и оценяване на съответствието на съоръженията под налягане;**

6. метални тръбопроводи за транспортиране на гореща вода с температура над 110°C и на които производението от максималното допустимо налягане в мегапаскали и номиналния диаметър в милиметри е по-голямо от числото 100:

а) (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) съгласно **чл. 7, ал. 1, т. 4, буква "б" от Наредбата за съществените изисквания и оценяване на съответствието на съоръженията под налягане;**

б) (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) които не попадат в обхвата на **Наредбата за съществените изисквания и оценяване на съответствието на съоръженията под налягане.**

7. (отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 3. Наредбата не се прилага за:

1. съдовете за въздух на спирачните системи на подвижен железопътен състав, автомобили и други превозни средства;

2. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) котли, съдове, работещи под налягане, и тръбопроводи, монтирани на превозни средства;

3. (изм. - ДВ, бр. 49 от 2014 г.) носимите и возимите пожарогасители;
4. съоръженията по **чл. 2** със специално предназначение за Министерството на отбраната;
5. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) съоръженията под налягане, посочени в **приложение № 1**;
6. барокамери и други съдове, предназначени за пребиваване на хора в тях;
7. (нова - ДВ, бр. 49 от 2014 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) газови уреди, чието съответствие е оценено по реда на **Наредбата за съществените изисквания и оценяване съответствието на газовите уреди от 2003 г.**, приета с Постановление № 250 на Министерския съвет от 2003 г. (отм., ДВ, бр. 9 от 2018 г.) или на **Наредбата за съществените изисквания и оценяване на съответствието на уредите, захранвани с газово гориво**, приета с Постановление № 10 на Министерския съвет от 2018 г. (ДВ, бр. 9 от 2018 г.);
8. (нова - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) бутилки, предназначени за дихателни апарати;
9. (нова - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) съоръжения, специално разработени за използване в ядрената техника, при повреда на които могат да се отделят радиоактивни продукти;
10. (нова - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) отоплителни тела и тръбопроводи в отоплителни инсталации с вода с изключение на посочените в **чл. 2, т. 5 и 6**;
11. (нова - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) бойлери за битово горещо водоснабдяване;
12. (нова - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) оборудване, за което се прилагат разпоредбите на **Европейската спогодба за международен превоз на опасни товари по шосе (ADR)**, на **Европейската спогодба за международен превоз на опасни товари по вътрешни водни пътища (ADN)**, на **Правилника за международен железопътен превоз на опасни товари (RID)**, на Международния кодекс за превоз на опасни товари по море (IMDG Code) или на **Конвенцията за международно гражданско въздухоплаване**;
13. (нова - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) оборудване, за което се прилага **Наредбата за съществените изисквания и оценяване съответствието на транспортируемо оборудване под налягане**, приета с Постановление № 271 на Министерския съвет от 2011 г. (ДВ, бр. 78 от 2011 г.).

Чл. 4. (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) В зависимост от степента на опасност флуидите за съоръженията под налягане се разделят на група 1 и група 2 съгласно критериите в **чл. 9, ал. 3 от Наредбата за съществените изисквания и оценяване на съответствието на съоръженията под налягане**.

Чл. 5. Изискванията на наредбата не се прилагат при производството и пускането на пазара на съоръженията под налягане по **чл. 2, т. 3, буква "б", т. 4, буква "б", т. 5, буква "б" и т. 6, буква "б"**, чието устройство отговаря на националните изисквания на

друга държава - членка на Европейския съюз, на Турция или на държава - страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство.

Част втора.

ТЕХНИЧЕСКИ ИЗИСКВАНИЯ, ПРАВИЛА И НОРМИ ЗА УСТРОЙСТВО НА СЪОРЪЖЕНИЯ ПОД НАЛЯГАНЕ

Глава първа.

ОБЩИ ИЗИСКВАНИЯ

Чл. 6. Изискванията на тази глава се отнасят за съоръженията под налягане по **чл. 2, т. 3, буква "б", т. 4, буква "б", т. 5, буква "б" и т. 6, буква "б"**.

Чл. 7. (1) Съоръженията под налягане трябва да се проектират за натоварвания, съобразени с предназначението им и с предвидимите условия за експлоатация, като се вземат под внимание най-малко следните фактори:

1. вътрешното и външното налягане на флуида при тяхната експлоатация и при условия на изпитване;
2. максималната работна температура на флуида в съоръжението;
3. масата на съоръжението и на флуида в него при работни условия и при условия на изпитване;
4. натоварванията, предизвикани от движението на транспортни средства, ветровото и сеизмичното натоварване;
5. силите и моментите на противодействие, предизвикани от опорите, присъединителните елементи и др.;
6. корозията, ерозията и умората на материала;
7. анкерирането или засипването на тръбопровода;
8. изтласкващата сила срещу изплуване на тръбопровода;
9. слягането от минни разработки или ерозия на почвата;
10. натоварванията от свлачищни процеси и от придвижващи се насипи, диги и други подобни;
11. случайно възникнали натоварвания от включване на устройства за непосредствено ограничаване на налягането, вибрации, нестационарни температурни режими и други.

(2) При проектирането трябва да се отчетат натоварванията, които могат да действат едновременно, като се вземе предвид вероятността за едновременното им появяване.

(3) Необходимата якост на елементите на съоръженията под налягане трябва да се определя по изчислителен метод.

Чл. 8. (1) При проектирането на съоръжения под налягане трябва да се използват коефициенти на сигурност, определени по подходящи методи, които осигуряват достатъчни граници на безопасност и недопускане на аварии, когато съоръжението под

налягане се експлоатира в съответствие с инструкцията на производителя.

(2) Коефициентът на якост на заваръчните шевове на съоръженията под налягане не трябва да превишава:

1. 1,0 - за съоръженията под налягане, на заварените съединения на които се предвижда да се извършат механични изпитвания и изпитвания без разрушаване, за потвърждаване, че всички заварени съединения са с допустими нива на качеството според заваръчните несъвършенства;

2. 0,85 - за съоръженията под налягане, заварените съединения на които подлежат на извадково изпитване без разрушаване;

3. 0,70 - за съоръженията под налягане, заварените съединения на които се подлагат само на визуално изпитване.

Чл. 9. При определяне якостта на съоръжението под налягане трябва да се спазват следните изисквания:

1. изчислителното налягане да не е по-ниско от максимално допустимото налягане, като се отчитат статичното и динамичното налягане на работния флуид;

2. изчислителната температура на стената на загряваните елементи на съоръжението под налягане не трябва да бъде по-ниска от средноаритметичната стойност на температурите на външната и вътрешната повърхност на стената в най-нагрятата част на елемента, определена с топлотехнически изчисления или по данни от измерване на температурата;

3. допустимото напрежение при преобладаващи статични натоварвания и при изчислителна температура извън обхвата, в който има значително пълзене на материала, не трябва да превишава стойностите по **приложение № 2**.

Чл. 10. (1) Съоръженията под налягане трябва да имат устройства за непосредствено ограничаване на налягането, които да не допускат временно превишаване на налягането на флуида в тях над 10 на сто от максималното допустимо налягане на съоръжението.

(2) Между съоръжението под налягане и устройството по ал. 1 не трябва да има спирателни устройства.

(3) (Нова - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Монтирането на предпазни клапани не е задължително за съдове, в които налягането не се повишава от химични реакции, от загряване или от други източници, в случаите, когато:

1. изчислителното налягане на съда е по-голямо от налягането на източника, хранящ съда, при условие че източникът на храняването е снабден с предпазен клапан;

2. съдът се хранва с работна среда посредством центробежна помпа или центробежен компресор, които при максимални обороти не създават в собствените нагнетателни щуцери максимално налягане, по-високо от изчислителното налягане в съда.

Чл. 11. (1) Материалите, които се използват за изработване на съоръженията под налягане, трябва да са годни за срока на експлоатация и за броя на работните цикли, които са определени в инструкцията на производителя на съоръженията.

(2) Производителят трябва да осигури съответствието на материалите с изискванията на наредбата по един от следните начини:

1. чрез използване на материали, за които в български стандарти е предвидено да се използват при наляганя и температури, съответстващи на определените в **чл. 7, ал. 1, т. 1 и 2**;

2. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) чрез използване на материали, за които има одобрение за материали в съответствие с глава втора на **Наредбата за съществените изисквания и оценяване на съответствието на съоръженията под налягане**;

3. чрез оценяване дали материалът може да се използва безопасно при наляганята и температурите, определени в **чл. 7, ал. 1, т. 1 и 2**.

(3) Съответствието на материалите, използвани при производството на елементите под налягане, се удостоверява с удостоверения за специфичен контрол - вид 3.1 или вид 3.2 по БДС EN 10204.

Чл. 12. Съоръженията под налягане трябва да се проектират и конструират така, че да е възможно да се извършват всички технически прегледи, които осигуряват безопасността им.

Чл. 13. (1) Съоръженията под налягане трябва да имат подходящи устройства за дренаж и обезвъздушаване за предотвратяване на хидравличен удар, вакуумно разрушаване, корозия по време на експлоатацията и за отстраняване на въздуха от съоръжението при изпитване под налягане.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Спирателната арматура и устройствата за безопасност трябва да са с оценено съответствие съгласно изискванията на **Наредбата за съществените изисквания и оценяване на съответствието на съоръженията под налягане**.

Чл. 14. Съоръженията под налягане трябва да са проектирани и конструирани така, че да са защитени срещу корозия чрез подходяща прибавка към изчислителната дебелина на стените им или чрез други равностойни начини, съобразени с предвидения в инструкцията на производителя им срок за експлоатация.

Чл. 15. Елементите на съоръженията под налягане, чиято температура при нормална експлоатация е над 60°C и до тях имат достъп хора, трябва да са изолирани с термична изолация, на чиято повърхност температурата не трябва да превишава 50°C при температура на околната среда 25°C.

Чл. 16. (1) Когато при изработването на съоръженията под налягане има опасност от изменение на свойствата на материала, той трябва да се подложи на подходяща термична обработка.

(2) Термичната обработка по ал. 1 трябва да се извършва в съответствие с писмени процедури, съдържащи информация за:

1. скоростта на нагряване на детайла;

2. времето и температурата на задържане или нагриване;
3. скоростта на охлаждане;
4. нагриващата среда и типа на пещта;
5. вида на техническото средство за измерване на температурата;
6. опорите на оборудването, ако са необходими;
7. вида на записите, удостоверяващи извършването на процесите и обхвата на информация, която трябва да съдържат.

Чл. 17. (1) Неразглобяемите съединения на съоръженията под налягане трябва да се изработват от персонал, одобрен от компетентен за одобряване на персонал нотифициран орган, или от лице, акредитирано от член на Европейската организация за акредитация да извършва сертификация на персонал за изпълнение на неразглобяеми съединения.

(2) Персоналът по ал. 1, изработващ заварени съединения, трябва да притежава правоспособност "заварчик на тръби" по [Наредба № 7 от 11 октомври 2002 г. за условията и реда за придобиване и признаване на правоспособност по заваряване](#) (обн., ДВ, бр. 100 от 2002 г.; изм. и доп., бр. 95 от 2003 г. и бр. 37 от 2006 г.).

Чл. 18. Процедурите за изпълнение на неразглобяеми съединения на съоръженията под налягане трябва да са одобрени от нотифицирани органи, компетентни да одобряват процедури за изпълнение на неразглобяеми съединения.

Чл. 19. (1) (Изм. - ДВ, бр. 88 от 2014 г.) Всички заварени метални съединения на съоръженията под налягане трябва да са проверени чрез визуален контрол съгласно БДС EN ISO 17637.

(2) На заварените съединения с коефициент на якост, равен или по-голям от 0,85, трябва да се извършват изпитвания без разрушаване чрез радиографичен контрол и ултразвукова дефектоскопия във всички места на пресичане на заварените съединения и на не по-малко от:

1. десет на сто от челните заварени съединения на съоръжения под налягане, работещи с максимална работна температура до 250°C или максимално работно налягане до 1,6 МПа;

2. двадесет на сто от челните заварени съединения на съоръжения под налягане, работещи с максимална работна температура от 250 до 400°C или максимално работно налягане от 1,6 до 8,0 МПа;

3. петдесет на сто от челните заварени съединения на съоръжения под налягане, работещи с максимална работна температура над 400°C или максимално работно налягане над 8,0 МПа;

4. всички челни заварени съединения, за които в проекта е приет коефициент на якост 1,0.

(3) Допуска се при дебелина на стената на съоръжението под налягане, по-голяма от 10 mm, изпитванията по ал. 2 да се извършват чрез ултразвукова дефектоскопия.

(4) Изпитванията по ал. 2 трябва да се извършват от орган за контрол, акредитиран от член на Европейската организация за акредитация.

Чл. 20. (1) Производителите на съоръжения под налягане трябва да извършват надзор при заваряването на елементите на съоръженията по реда, определен в БДС EN ISO 14731, и да осигурят съответствието на производствените процеси с изискванията на БДС EN ISO 3834-2.

(2) Преди заваряване на елементи на съоръжения под налягане производителят е длъжен да осигури визуален контрол на:

1. подготвените за заваряване краища на елементите;
2. прихващанията чрез заваряване на елементите на съоръжението;
3. напасването на елементите, които ще се заваряват.

(3) Всички дефекти, констатирани при извършване на контрола по ал. 2, трябва да са отстранени преди започване на заваряването. Когато са констатирани разслои, пукнатини или шлакови включвания в основния метал на елементите, трябва да им се извърши и магнитно-прахов или капилярн безразрушителен контрол.

(4) Зоните, в които е имало заварени съединения на временно прихванати части на съоръжения под налягане с максимална работна температура над 200 °С или максимално работно налягане над 1,6 МПа, след отстраняването на частите се изпитват за наличие на повърхностни пукнатини с магнитно-прахов или капилярн безразрушителен контрол.

Чл. 21. (1) Допустимите нива на качеството според заваръчните несъвършенства на стоманени заварени съединения трябва да са:

1. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) за парни котли с максимално работно налягане до 0,05 МПа, водогрейни котли с максимална работна температура до 110 °С или тръбопроводи по **чл. 2, т. 5 и 6** с максимална работна температура до 200 °С или максимално работно налягане до 1,6 МПа, за които не се прилага **Наредбата за съществените изисквания и оценяване на съответствието на съоръженията под налягане** - ниво на качество С по БДС EN ISO 5817;

2. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) за тръбопроводи по **чл. 2, т. 5 и 6** с максимална работна температура над 200 °С или максимално работно налягане над 1,6 МПа, за които не се прилага **Наредбата за съществените изисквания и оценяване на съответствието на съоръженията под налягане** - ниво на качество В по БДС EN ISO 5817, освен дефекти с номера 1.3, 1.6, 1.8, 1.9, 1.17; ниво на качество С, дефекти с номера 1.22 и 1.23 са недопустими.

(2) При установяване на недопустимо ниво на качество броят на подлежащите на безразрушителен контрол заварени съединения по **чл. 19, ал. 2, т. 1 - 3** трябва да се увеличи два пъти. Ако отново се установят заварени съединения с недопустимо ниво на качеството, се извършва безразрушителен контрол на всички заварени съединения на съоръжението под налягане.

(3) Допуска се заварените съединения, за които е установено недопустимо ниво на качеството, да се ремонтират. Ремонтните заварени съединения трябва да се изпитват без разрушаване и ако отново се констатира недопустимо ниво на качеството им, те трябва да се бракуват.

Чл. 22. (1) Производителят е длъжен да извърши крайно оценяване на всяко произведено съоръжение под налягане за съответствието му с изискванията на наредбата и на заверената конструкторска документация по **чл. 255, ал. 1.**

(2) При оценяването по ал. 1 се извършва:

1. визуален контрол и проверка на размерите на съоръжението;
2. изследване на съоръжението за съответствието му с изискванията на наредбата и изследване на записите, удостоверяващи извършените изследвания, проверки и изпитвания по време на производството на съоръжението под налягане;
3. хидростатично изпитване на якост и плътност;
4. проверка на устройствата за безопасност - за съоръжения под налягане, които се пускат на пазара, комплектувани с устройствата за безопасност.

(3) При визуалния контрол по ал. 2, т. 1 се проверява:

1. съответствието на съоръжението с конструкторската документация по **чл. 255, ал. 1;**
2. състоянието на заварените съединения на елементите на съоръжението, на прикрепените към него щуцери и други части и отклоненията им от геометричните размери;
3. маркировката на материалите, чрез която се осигурява проследимост на вложените материали;
4. наличието на табелката по **чл. 24** и съответствието на нанесените на нея данни с наредбата.

(4) Съоръжения под налягане, които са ремонтирани поради откриване на дефекти или несъответствия след извършеното оценяване по ал. 1, се подлагат на ново крайно оценяване.

Чл. 23. (1) Стойността на налягането при хидростатичното изпитване по **чл. 22, ал. 2, т. 3** трябва да съответства на по-голямата от следните стойности:

1. 1,25 от стойността на налягането при максимално натоварване на съоръжението по време на експлоатация при отчитане на максималното допустимо налягане и максималната допустима температура;

2. 1,43 от стойността на максималното допустимо налягане.

(2) Хидростатичното изпитване трябва да се извършва с вода с температура от 5 до 60°C, но не по-ниска от температурата на околната среда. При хидростатично изпитване трябва:

1. елементите под налягане да са без поставена изолация, зидария и др.;
2. техническите средства за създаване на налягане да позволяват плавно повишаване на налягането на водата за изпитване;
3. да се използват два манометъра с клас на точност до 1,0 и максимален обхват от 1,5 пъти до 4 пъти по-голям от стойността на налягането за изпитване;
4. напрежението в метала на съоръжението под налягане да не превишава 90 на сто от границата на провлачане при температурата, при която се извършва изпитването.

(3) Съоръжението под налягане е издържало успешно хидростатичното изпитване, ако:

1. не се констатира разлика в регистрираното в началото и в края на изпитването

налягане;

2. при визуалния контрол не са открити пукнатини, разкъсвания или видими остатъчни деформации в елементите на съоръжението под налягане;

3. не се открие теч на вода от елементите под налягане или съединенията на съоръжението под налягане.

Чл. 24. Производителят трябва да постави на всяко съоръжение под налягане здраво закрепена метална табела, която да съдържа:

1. наименованието и адреса на производителя;

2. годината на производство;

3. данни, позволяващи идентифициране на съоръжението под налягане - тип, серия и заводски номер;

4. данни за допустимите максимални и минимални стойности на основните технически характеристики на съоръжението;

5. налягането, при което е извършено хидростатичното изпитване;

6. налягането, на което е настроено устройството за непосредствено ограничаване на налягането, в МРа;

7. номинален диаметър - за тръбопроводи за водна пара и гореща вода;

8. обем на котела в литри;

9. топлинна мощност на котела в киловати;

10. маса на котела и максимална маса на водата в котела в килограми.

Чл. 25. (1) Производителят е длъжен да съхранява не по-малко от 10 години техническо досие за всяко произведено съоръжение под налягане, което съдържа:

1. общо описание на типа;

2. проект и производствени чертежи и схеми на компонентите, сглобените единици и др.;

3. описание и пояснение на чертежите и схемите и за начина на работа на съоръжението;

4. списък на стандартите, които са приложени;

5. резултатите от изчисленията при проектиране;

6. спецификациите на заваръчните процедури;

7. данни за предвидените изпитвания в процеса на производство;

8. протоколи от извършените изследвания, измервания и изпитвания в процеса на производство;

9. копия от документите за правоспособност и/или документите за одобрение на персонала по **чл. 17** или документ, позволяващ да се осигури проследимост за притежаваната квалификация и/или правоспособност на лицата, изпълнили неразглобяемите съединения.

(2) При серийно производство на съоръжения под налягане се допуска документите по ал. 1, т. 1 - 6 да се съхраняват отделно от техническото досие.

(3) Производителят е длъжен да предоставя техническото досие на произведените от него съоръжения под налягане на служителите от Главна дирекция "Инспекция за държавен технически надзор" (ГД "ИДТН") при извършваните от тях проверки по **чл. 42**,

Глава втора.

ПАРНИ КОТЛИ С РАБОТНО НАЛЯГАНЕ ДО 0,05 МРа И ВОДОГРЕЙНИ КОТЛИ С РАБОТНА ТЕМПЕРАТУРА ДО 110°С

Чл. 26. Изискванията на тази глава се отнасят за котлите по **чл. 2, т. 3, буква "б" и т. 4, буква "б"**.

Чл. 27. (1) Конструкцията на котела трябва да осигурява възможност за:

1. пълното отстраняване на водата от всички негови елементи;
2. прилагането на методи за консервация, осигуряващи защитата от корозия на вътрешните повърхности на котела;
3. извършване на технически прегледи, почистване и ремонт на елементите на котела и газоходите;
4. монтиране на средства за измерване, управление, сигнализация и защита;
5. свободно топлинно разширение на елементите на котела;
6. циркулация на водата в котела, непозволяваща локално прегряване на елементите на котела;
7. отстраняване на въздуха от всички негови елементи под налягане;
8. недопускане на взривоопасна концентрация на горимите газове, излизащи от котела;
9. наблюдение на горенето в пещната камера и състоянието на нагревните повърхности в нея;
10. продухване с въздух на пещната камера и газоходите на котела преди запалване на горивната инсталация за течни и газообразни горива;
11. предпазване от разрушаване на елементите на котела от локални взривове в пещната камера;
12. да не се допусне нагряване на елементите му, които нямат нагревни повърхности, над допустимата за тях температура;
13. предпазване от местно охлаждане на стената на корпуса на котела, пламъчната тръба или други негови елементи от водата, с която се захранва котелът;
14. отстраняване на утайки от котловата вода.

(2) Барабаните на котлите с вътрешен диаметър 700 mm и повече трябва да имат люк с кръгла или елипсовидна форма. Диаметърът на кръглия люк трябва да бъде не по-малък от 400 mm, а размерите на осите на елипсовидния люк - не по-малки от 320 x 400 mm.

Чл. 28. (1) За корпусите на котлите и техните колектори трябва да се използват сферични, полусферични или плоски дъна или дъна с елиптична или торосферична форма с отношение на височината на изпъкналата част на дъното към вътрешния му диаметър, равно или по-голямо от 0,19.

(2) Дъната по ал. 1 трябва да са изработени от листовата стомана чрез щамповка в горещо или студено състояние по машинен способ.

(3) Торосферични и плоски дъна могат да се използват за пламъчнотръбни и димогарни котли само ако е доказано чрез якостно пресмятане достатъчната якост на дъното и на неговото присъединяване към корпуса на котела.

(4) Не се допуска използване на плоски дъна за колектори с диаметър, по-голям от 600 mm.

Чл. 29. (1) На котлите трябва да се монтират най-малко следните средства за измерване:

1. манометър за измерване на налягането на флуида в котела с клас на точност до 1,6 и горна граница на обхват в диапазона от 1,5 пъти до 2,5 пъти по-голям от максималното работно налягане;
2. термометър за измерване на температурата на водата, с която се захранва котелът;
3. термометър за измерване на температурата на водата, излизаща от котела - за водогрейни котли;
4. нивопоказатели - за парните котли;
5. манометър за измерване налягането на горивото пред горелката на котела - за котли на течно и газово гориво;
6. термометър за измерване на температурата на мазута пред горелката на котела.

(2) Допуска се средствата за измерване по ал. 1, т. 2 и 3 да са монтирани на входящите и изходящите тръбопроводи за вода.

(3) Средствата за измерване трябва да са защитени от висока температура, вибрации и други вредни въздействия и да са достъпни и безопасни за обслужване.

Чл. 30. Системата за управление, защита и контрол на работата на автоматизираните котли трябва да осигурява възможност за автоматично поддържане на зададения топлинен режим, регулиране на мощността в установени граници, а също така автоматично изключване на котела при аварийни ситуации или когато стойността на температурата или налягането на флуида в котела достигне максималните допустими работни стойности.

Чл. 31. (1) Парните котли, които работят с течно или газово гориво, трябва да имат ограничителни устройства, които автоматично да прекъсват подаването на гориво към горелката при:

1. изгасване на пламъка на горелката;
2. отваряне на горелката - за горелки, които се отварят без помощта на инструмент;
3. прекъсване на електрическото захранване на автоматиката на котела;
4. понижаване налягането на въздуха за горелката под минимално допустимата стойност или спиране на въздушния вентилатор;
5. повишаване налягането на парата в котела над максимално допустимото работно налягане;
6. понижаване нивото на водата в котела по-ниско от допустимата граница.

(2) Водогрейните котли, които работят с течно или газово гориво, трябва да имат ограничителни устройства, които автоматично да прекъсват подаването на гориво към

горелката в случаите:

1. по ал. 1, т. 1 - 4;
2. когато стойността на температурата на водата на изхода от котела превишава максималната допустима работна температура;
3. когато налягането на водата в изходящия тръбопровод на котлите с топлинна мощност над 1700 kW се повиши над 1,05 пъти от изчислителното налягане на котела;
4. когато налягането на водата на изход от котела се понижи до стойност, съответстваща на налягането на насищане при максимална работна температура.

(3) Когато за нагриването на водата се използва електрическа енергия, котлите трябва да са снабдени с ограничителни устройства, които автоматично прекъсват подаването на електрическата енергия в случаите, посочени във:

1. алинея 1, т. 5 и 6 - за парни котли;
2. алинея 2, т. 2 - за водогрейни котли.

(4) Котли с топлинна мощност над 1700 kW и камерно изгаряне на твърдо гориво трябва да имат ограничителни устройства, които:

1. автоматично прекъсват подаването на гориво към горелките при понижаване на нивото на водата в парния котел по-ниско от допустимата граница;
2. автоматично изключват нагнетателните вентилатори и всички съоръжения по горивоподаването при изгасване на факела на горелката.

Чл. 32. (1) Неразглобяемите съединения на котлите трябва да са изработени посредством заваряване чрез стопяване.

(2) Допуска се тръби от нагревната повърхност на котли с външен диаметър, по-малък от 102 mm, да се присъединяват към барабани, колектори и други елементи чрез валцуване.

Чл. 33. Конструкцията на електрическите котли трябва да осигурява:

1. пълно потапяне на активните части на електронагревателните елементи;
2. липса на контакт между електронагревателните елементи;
3. херметичност на присъединителното устройство на електронагревателните елементи към корпуса на котела при максимално работно налягане и максимална работна температура;
4. възможност за преглед и ремонт на блока на електронагревателните елементи;
5. заземяване на корпуса на котела;
6. изключване на възможността за предаване на механични натоварвания от шините или кабелите, чрез които се захранва с електрическа енергия котелът, на изолацията на нагревателните елементи.

Чл. 34. (1) Котлите-утилизатори трябва да имат устройство за незабавно изключване подаването на горещите газове към котела при нарушаване на нормалния му режим на работа.

(2) Допуска се да не се монтира устройство по ал. 1, ако е предвидена автоматична защита, която да спира работата на източника на горещи газове при нарушаване на нормалния режим на работа на котела.

(3) Когато поради нарушаване на нормалния режим на работа на източника на горещи газове към котлите-утилизатори съществува опасност от газови взривове, газоходите и газопроводите трябва да имат предпазни устройства, които да ги предпазят от разрушаване. Изпусканият през тези устройства газ трябва да се отвежда в безопасни места.

Чл. 35. Когато изходящата от водогреен котел вода постъпва в общ за няколко котли тръбопровод, между всеки котел и общия тръбопровод трябва да се монтира спирателна арматура и възвратен клапан.

Чл. 36. На изходящия от котела тръбопровод трябва да се монтира спирателна арматура на място, удобно за обслужване.

Чл. 37. На захранващия котела с вода тръбопровод трябва да се монтира спирателна арматура и възвратен клапан. Спирателната арматура трябва да се монтира между котела и възвратния клапан.

Чл. 38. (1) В най-ниската част на парния котел трябва да се монтира тръбопровод със спирателна арматура за изпускане на водата от котела.

(2) Допуска се изпускателни тръбопроводи на парни котли да се присъединят към общ изпускателен колектор, ако на колектора не се монтира спирателно устройство или други устройства, които могат да прекратят транспортирането на вода през него.

Глава трета.

ТРЪБОПРОВОДИ НА ВОДНА ПАРА И ГОРЕЩА ВОДА

Чл. 39. Изискванията на тази глава се отнасят за тръбопроводите за водна пара и гореща вода по **чл. 2, т. 5, буква "б" и т. 6, буква "б"**.

Чл. 40. (1) Конструкцията на тръбопровода за водна пара или гореща вода трябва да осигурява:

1. минимален риск за разглобяемите и неразглобяемите съединения, компенсаторите, подвижните и неподвижните опори и другите елементи на тръбопровода от възникване на напрежения и сили над допустимите;
2. възможност за пълното отстраняване на въздуха, водата и кондензата от всички негови елементи;
3. свободно преместване на елементите му при топлинно разширение;
4. скорост на движението на флуида, изключваща недопустимо ниво на вибрации и шум или повишено износване на уплътнителните повърхности на арматурата;
5. отстраняването на потенциалните опасности от турбулентност или завихряне на флуида;
6. възможност за извършване на технически прегледи, почистване и ремонт на елементите му и за оборудването му със средства за измерване, управление, сигнализация и защита;

7. възможност за предпазване на тръбопровода от хидравлични удари;

8. херметичност на тръбопровода.

(2) Счита се, че изискванията на ал. 1, т. 2 са изпълнени, когато:

1. в най-високите точки на тръбопровода са монтирани обезвъздушители;

2. в най-ниската точка на всеки участък на тръбопровода, разположен между два спирателни органа, са монтирани щуцери със спирателна арматура, предназначени за изпразване на тръбопровода;

3. на най-ниско разположените точки на тръбопровод за пара и на най-ниско разположените точки на огънатите му участъци са монтирани дренажни устройства, като при низходящ наклон на тръбопровода по посока на хода на парата дренажните устройства са поставени през всеки 500 m, а при възходящ наклон - през 300 m;

4. в най-ниските точки на тръбопровод за пара и непосредствено преди вертикалните им участъци са монтирани устройства за отвеждане на кондензата;

5. на тръбопроводите за наситена пара и на глухите участъци на тръбопроводите за прегрята пара са монтирани устройства за непрекъснато отвеждане на кондензата.

Чл. 41. (1) На тръбопроводите трябва да се монтира само стоманена арматура.

(2) Допуска се на тръбопроводите с налягане до 1,6 МПа и температура, по-ниска от 250 °С, да се монтира чугунена арматура.

(3) Не се допуска използване на чугунена арматура в места, подложени на вибрации или огъване.

(4) Не се допуска използването на изпускателна и продухvatелна арматура от сив чугун.

Чл. 42. (1) На тръбопроводите за пара с външен диаметър 150 мм и по-голям и температура на парата 300 °С и по-висока трябва да се монтират указатели за контрол на удължението на тръбопровода.

(2) Топлинната изолация на заварените съединения и на контролните участъци и точки, предназначени за наблюдение на пълзенето на метала на тръбопроводите по ал. 1, трябва да е разглобяема.

Чл. 43. (1) Колената и другите огънати елементи на тръбопроводите трябва да се изработват по машинен способ и с радиус на огъване по оста на тръбата, не по-малък от 3,5 пъти от външния диаметър на тръбата.

(2) Допуска се радиусът на огъване на тръбите да е по-малък от посочения в ал. 1, но не по-малък от външния диаметър на тръбата, когато коляното е изработено чрез изтегляне, шамповане или огъване в горещо състояние.

Чл. 44. (1) Не се допуска използването на заварени сегментни колена за тръбопроводите с максимално работно налягане, по-високо от 4,0 МПа, или температура на транспортирания флуид над 350 °С.

(2) Шамповани заварени колена и разклонения с два надлъжни заваръчни шева се допускат само за тръбопроводите с максимално работно налягане до 1,6 МПа включително или температура на транспортирания флуид до 250 °С, ако на заварените им съединения е

извършено изпитване без разрушаване чрез радиографичен контрол или ултразвукова дефектоскопия.

Чл. 45. (1) Неразглобяемите съединения на тръбопроводите трябва да се изработват посредством заваряване чрез стопяване.

(2) Елементите под налягане на тръбопроводите трябва да се съединяват с челни заваръчни съединения.

(3) Допуска се присъединяването на щуцери и фланци на тръбопроводи с максимално работно налягане до 4,0 МРа или температура на транспортирания флуид до 350°С да се извършва чрез ъглово или Т-образно заваръчно съединение.

Чл. 46. Всички съединения на безканално положените тръбопроводи трябва да са неразглобяеми.

Чл. 47. Не се допускат неразглобяеми съединения в огънатите участъци на тръбопроводите.

Чл. 48. Надлъжните заваръчни шевове на челно заварени тръби и други цилиндрични елементи с външен диаметър до 100 mm трябва да са разместени на разстояние, не по-малко от трикратната дебелина на заваряваните тръби, но не по-малко от 100 mm.

Чл. 49. Болтовете, шпилките и гайките за фланцовите съединения от аустенитна или перлитна стомана трябва да се изработват от същия вид стомана. Допуска се за фланцови съединения от перлитна стомана използването на шпилки, болтове и гайки от друг вид стомана само при еднакви коефициенти на линейно разширение на фланцовите и свързващите елементи.

Чл. 50. Не се допуска поправянето на деформации на елементите на тръбопроводите чрез местно нагряване и изчукване.

Чл. 51. При монтиране на фланцови съединения трябва да се спазват следните изисквания:

1. гайките се разполагат от едната страна на съединението;
2. дължината на стеблото на болтовете или шпилките, което излиза над гайките, трябва да е не по-малка от една и половина стъпки на резбата на гайката;
3. височината на гайките, използвани за фланцови съединения с изчислителна температура над 400°С, трябва да е не по-малка от номиналния диаметър на резбата на гайката.

Чл. 52. Конструкцията на тръбопроводите трябва да съответства и на изискванията на [Наредба № 15 от 28 юли 2005 г. за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и експлоатация на обектите и съоръженията за производство, пренос и разпределение на топлинна енергия](#) (обн., ДВ, бр. 68 от 2005 г.; попр., бр. 78 от 2005 г.; изм., бр. 20 от 2006 г.).

Чл. 53. Тръбопроводи, проектирани, произведени, инсталирани и изпитани съгласно изискванията на БДС EN 13480, се счита, че съответстват на изискванията на наредбата.

Част трета.

ИЗИСКВАНИЯ ЗА БЕЗОПАСНА ЕКСПЛОАТАЦИЯ НА СЪОРЪЖЕНИЯТА ПОД НАЛЯГАНЕ

Глава първа.

ИЗИСКВАНИЯ КЪМ РАЗПОЛАГАНЕТО И МОНТИРАНЕТО НА СЪОРЪЖЕНИЯ ПОД НАЛЯГАНЕ

Раздел I.

Котли и съоръженията към тях

Чл. 54. Котлите трябва да се разполагат в самостоятелни помещения.

Чл. 55. (1) Допуска се разполагането на котли на открито само ако котелът е проектиран за работа в климатични условия, съответстващи на условията в региона, в който ще се монтира.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) При разполагане на котли на открито облицовката им трябва да е защитена от въздействие на дъжд и сняг, а тръбопроводите, арматурата и другите елементи - от замръзване на водата в тях. Измервателните уреди, устройствата за регулиране и управление на работата на котлите и хранящите устройства трябва да се намират в помещение, освен ако в инструкцията им за експлоатация не е предвидено да работят на открито.

(3) Допуска се в производствени помещения, а също над и под тях да се разполагат:

1. правотокови парни котли с паропроизводителност на всеки един не по-голяма от 4 t/h;

2. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) парни котли с работно налягане над 0,05 МРа, които удовлетворяват условието $(t - 100) \times V \leq 100$ за всеки котел, където t е температурата на наситената пара в °С при работно налягане, а V е водният обем на котела в куб.м;

3. котли-утилизатори;

4. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) водогрейни котли с максимална работна температура, по-висока от 110°С, с топлинна мощност до 2900 kW;

5. парни котли с високотемпературни органични топлоносители, удовлетворяващи условието $V \times (ip - is) \leq 300$, където ip е енталпията на течността при работна температура в kJ/kg, is - енталпията на течността, съответстваща на температурата на наситените пари на топлоносителя при атмосферно налягане, а V - пълният обем на котела в литри;

6. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) парни котли с максимално

работно налягане до 0,05 МРа;

7. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) водогрейни котли с максимална работна температура до 110°С.

Чл. 56. (1) Сградите и помещенията за котлите трябва да имат два изхода, разположени на противоположни стени на сградата или помещението.

(2) Вратите на изходите по ал. 1 трябва да се отварят навън и не трябва да имат ключалки от страната на котелното помещение.

(3) Допуска се сградите и помещенията по ал. 1 да имат един изход, ако площта им е по-малка от 100 m².

(4) Котелното помещение трябва да е отделено от другите помещения с брандмауери.

(5) Пространството на производственото помещение по **чл. 55, ал. 3**, в което са разположени котли, трябва да е отделено от другите пространства на помещението с пожарозащитна стена с височина, по-голяма от височината на котлите, но не по-малка от 2 м.

(6) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) В случаите, за които в наредбата няма специфични изисквания към сградите и помещенията, в които се монтират котли, те трябва да отговарят на изискванията на **Наредба № Из-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар** (ДВ, бр. 96 от 2009 г.).

Чл. 57. В помещения на жилищни, административни, общественообслужващи или офис сгради могат да се разполагат:

1. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) водогрейни котли с максимална работна температура, по-ниска от 130°С включително;

2. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) парни котли с максимално работно налягане, по-ниско от 0,05 МРа включително, които удовлетворяват условието $(t - 100) \times V \leq 40$, където t е температурата на наситената пара в °С при максимално работно налягане, а V е общият воден обем на монтираните в помещението котли в куб.м.

Чл. 58. (1) Не се допуска разполагането на котли в помещения, които са:

1. под нивото на околния терен, ако котлите използват за гориво втечнени въглеводородни газове;

2. под, над или до учебни зали, стаи в детски заведения, стаи в лечебни заведения и санаториуми, театри, кинозалони, магазини, ресторанти, обществени бани и други подобни помещения, в които могат да пребивават много хора;

3. под, над или до складове с експлозивни, изключително запалими, лесно запалими, силно токсични, токсични или оксидиращи флуиди;

4. под или над асансьори, евакуационни изходи, коридори или стълбища на сгради.

(2) Допуска се котли, които използват за гориво втечнени въглеводородни газове, да се разполагат в помещения, чийто под е под нивото на околния терен, ако помещенията съответстват на изискванията на **чл. 97, ал. 2 на Наредбата за устройството, безопасната експлоатация и техническия надзор на газовите съоръжения и**

инсталации за втечени въгледородни газове, приета с Постановление № 243 на Министерския съвет от 2004 г. (обн., ДВ, бр. 82 от 2004 г.; изм., бр. 104 от 2004 г. и бр. 32, 40 и 85 от 2006 г.).

Чл. 59. (1) Помещенията, в които са разположени котли и чийто под е разположен над нивото на околния терен, трябва да имат естествено осветление.

(2) Помещенията, в които са разположени котли, трябва да имат изкуствено осветление, както и отоплителни и вентилационни инсталации, съответстващи на изискванията на **Наредба № 15 от 28 юли 2005 г. за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и експлоатация на обектите и съоръженията за производство, пренос и разпределение на топлинна енергия**.

(3) В помещенията по ал. 2 със застроена площ, по-голяма от 200 m³, трябва да има аварийно електрическо осветление, захранвано от независим източник, най-малко за следните места:

1. фронтът на котлите и всички проходи;
2. таблата за управление;
3. нивопоказателните и измервателните уреди;
4. помещенията и съоръженията за отделяне на твърдите продукти от изгаряне на твърди горива;
5. площадките на вентилаторите, резервоарите за гориво и деаераторите;
6. стълбите и площадките на котлите;
7. помпеното помещение.

Чл. 60. (1) Котлите трябва да се разполагат така, че да се осигури безопасен достъп до всичките им части и възможност за извършване на преглед, ремонт и почистване отвън и отвътре.

(2) Разположението на котлите и разстоянията между тях и съседни строителни конструкции, машини или съоръжения трябва да съответстват на определените в инструкцията за монтаж на производителя. Ако в инструкцията не са определени разстояния, при разполагането на котлите трябва да се осигурят разстояния, не по-малки от:

1. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) 3 m от фронта на котлите до противостоящите им стени;
2. 1 m от изпъкналите части на горелките на котлите на газово или на течно гориво до противостоящите им стени;
3. 2 m от изпъкналите части на пещите на котлите с твърдо гориво до противостоящите им стени;
4. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) 5 m между фронтите на срещуположно разположени котли на твърдо гориво;
5. 2 m между горелките и фронтите на срещуположно разположени котли на течно или газово гориво.

Чл. 61. Разстоянието от фронта на котлите до машини, съоръжения, табла за управление и други трябва да бъде не по-малко от 1,5 m.

Чл. 62. (1) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) При разполагане на котли, за които е необходимо странично обслужване на котела, широчината на страничния проход между тях, а така също между крайните котли и стените на котелното помещение трябва да е не по-малка от:

1. 1,5 m - за котли с паропроизводителност до 4 t/h или с топлинна мощност до 2910 kW;

2. 2 m - за котли, непосочени в т. 1.

(2) При разполагане на котли, за които не е необходимо странично обслужване, се оставят проходи между тях, между крайните котли и стените на котелното помещение, както и между котлите и задната стена на котелното помещение. Широчината на проходите и разстоянието между котлите и задната стена на помещението трябва да бъде не по-малка от 1 m.

(3) Широчината на прохода между отделни излизащи извън зидарията части на котлите, а също между тези части и изпъкнали части на сградата или колони трябва да е не по-малка от 0,8 m.

Чл. 63. (1) Разстоянието от най-високо разположените части на котли, при които не е необходимо да се преминава над тях, до най-ниско разположените части на покрива на котелното помещение трябва да е не по-малко от 0,7 m.

(2) Разстоянието от пода на най-горната площадка на котела до най-ниско разположените над нея части на покрива на котелното помещение трябва да е не по-малко от 2 m.

Чл. 64. (1) За обслужване на котлите и съоръженията им с височина над 2 m се монтират постоянни стълби и площадки.

(2) Разстоянието от пода на площадките по ал. 1 или на котелното помещение до средата на нивопоказателите с пряко действие трябва да е от 0,6 m до 1,8 m.

Чл. 65. При височина от работната площадка на машиниста на котела до най-горната площадка на котлите над 20 m в котелната централа трябва да се монтира товаропътнически асансьор.

Чл. 66. Проходните коридори за периодично преглеждане и ремонтване на механизмите за отделяне на пепел и сгур трябва да имат два изхода и напречно сечение с височина, не по-малка от 1,9 m, и широчина, не по-малка от 1 m.

Чл. 67. При ръчно извозване на вагонетките под затворите на бункерите за пепел и сгур трябва да се оставя проход с височина, не по-малка от 1,9 m. При механизмирано извозване на вагонетките височината на прохода трябва да е най-малко с 0,5 m по-голяма от височината на вагонетката.

Чл. 68. Широчината на прохода на помещението за пепел и сгур трябва да е не по-малка от широчината на вагонетката, увеличена с по 0,7 m от всяка нейна страна. Допуска се намаление на посоченото разстояние до 0,4 m в проходите между колоните от

фундамента на котлите.

Чл. 69. Не се допуска разполагането на разширителен съд с високотемпературен органичен топлоносител над котли.

Чл. 70. Подаването на горивото в котелното помещение и в пещта на котли на твърдо гориво с паропроизводителност над 1,0 t/h и отстраняването на сгурията и пепелта трябва да се извършват механизирано.

Чл. 71. (1) За компенсирание на температурните разширения на водата във водогрейните котли и инсталациите към тях трябва да се монтира разширителен съд.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Разширителният съд трябва да отговаря на изискванията на БДС EN 12828:2012+A1.

(3) Между разширителния съд и котела не трябва да има монтирани спирателни и регулиращи органи.

(4) Разширителните съдове и тръбопроводите им трябва да са защитени срещу замръзване.

(5) Осигуряването на водогрейните котли от повреди вследствие на температурните разширения на водата в тях трябва да съответства и на изискванията на [Наредба № 15 за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и експлоатация на обектите и съоръженията за производство, пренос и разпределение на топлинна енергия.](#)

Чл. 72. На захранващия тръбопровод на всеки парен котел с непрекъснато захранване с вода трябва да се монтира регулираща арматура. При захранване на котела чрез регулиращ вентил, монтиран на захранващия тръбопровод, и автоматично регулиране на захранването управлението на захранващата арматура трябва да се извършва дистанционно от работното място на машиниста.

Чл. 73. Парните котли с паропроизводителност 4 t/h и по-голяма със слоев начин за изгаряне на горивото, а при друг начин на изгаряне - само при наличие на барабани, обгръвани от горещи газове, трябва да се захранват с вода по два независими един от друг тръбопровода. Допуска се участъкът между регулатора на захранването и котела да бъде общ за двата тръбопровода.

Чл. 74. Всеки правококов котел трябва да има самостоятелно захранващо устройство.

Чл. 75. (1) За допълване с вода на водогрейни котли с естествена циркулация и с максимална работна температура, по-висока от 115°C, трябва да се монтират най-малко две помпи.

(2) На водогрейни котли с принудителна циркулация и с максимална работна температура, по-висока от 115°C, трябва да се монтират най-малко две допълващи и две циркулационни помпи.

(3) Максималното налягане и дебитът на всяка една от помпите по ал. 1 и 2 трябва да осигурява нормална работа на котлите при максималните им параметри, посочени в

техническата им документация.

(4) Допуска се вместо две да се монтира една допълваща помпа на водогрейните котли, ако като втори източник за захранването на котлите с вода се използва промишлен водопровод с налягане на водата в мястото на присъединяването му към котелната инсталация, превишаващо статичното и динамичното налягане на инсталацията най-малко с 0,15 МРа.

Чл. 76. Помпите на водогрейните котли с топлинна мощност 3500 kW и по-голяма трябва да имат два независими източника на електрическо захранване.

Чл. 77. Между машиниста на котела и персонала, обслужващ устройствата, които захранват котела с вода и са монтирани извън котелното помещение, трябва да се осигури аудиовръзка.

Чл. 78. (1) За допълване с вода на водогрейните котли с максимална работна температура, по-ниска от 115°C, трябва да се монтира помпа.

(2) Допуска се за захранването с вода на котли по ал. 1 да се използва водопровод с налягане на водата в мястото на присъединяването му към отоплителната инсталация, превишаващо статичното и динамичното налягане на инсталацията най-малко с 0,2 МРа.

(3) На водогрейни котли по ал. 1 с принудителна циркулация трябва да се монтират най-малко две циркулационни помпи.

Раздел II.

Тръбопроводи за водна пара и гореща вода

Чл. 79. (1) Тръбопроводите за водна пара и гореща вода, наричани по-нататък "тръбопроводите", трябва да се разполагат в промишлени сгради или:

1. подземно - безканално или в непроходими или проходими канали или инсталационни колектори;

2. надземно - на естакади върху опори или подвезки.

(2) Не се допуска подземно разполагане на тръбопроводи с максимална работна температура над 350°C или максимално работно налягане над 2,2 МРа.

(3) Не се допуска подземно безканално разполагане на тръбопроводи с максимална работна температура над 140°C.

Чл. 80. Разстоянията между надземно разположени тръбопроводи и други проводни съоръжения и др. трябва да съответстват на [приложение № 3 на Наредба № 15 за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и експлоатация на обектите и съоръженията за производство, пренос и разпределение на топлинна енергия](#).

Чл. 81. (1) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) При разполагане на тръбопровод върху ниски опори или на окачване разстоянието от повърхността на земята или пода на помещението до най-ниската точка от изолационната конструкция на тръбопровода не трябва да е по-малко от 0,3 m.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Не се допуска разстоянието от опора или окачване до напречен заваръчен шев на тръбопровод да бъде по-малко от 0,2 m.

Чл. 82. Допуска се тръбопроводите да се монтират върху външната част на носещите конструкции на производствените сгради, ако разстоянието от елементите на сградата до изолацията на тръбопровода е не по-малко от 0,3 m и разстоянието от тръбопровода до прозорец или друг отвор в сградата е не по-малко от 0,8 m.

Чл. 83. Не се допуска на естакади да се разполагат тръбопроводи за водна пара и гореща вода съвместно:

1. с други технологични тръбопроводи, ако разстоянието между тях е по-малко от 0,4 m;
2. със силнотоккови кабели.

Чл. 84. Разстоянията от подземно разположени тръбопроводи за водна пара и гореща вода в урбанизирани територии до други технически проводи или съоръжения, както и дълбочината на полагането и начинът на разполагането им трябва да съответстват на [Наредба № 8 за правила и норми за разполагане на технически проводи и съоръжения в населени места](#) (ДВ, бр. 72 от 1999 г.).

Чл. 85. (1) Най-малката височина на земното покритие над разположени безканално подземни тръбопроводи на територията на промишлени обекти трябва да е 0,8 m.

(2) Хоризонталното разстояние между тръбопроводи по ал. 1 и разположени успоредно на тях други технически проводи и съоръжения трябва да е не по-малко от:

1. 0,5 m - до други технологични тръбопроводи и съобщителни кабели;
2. 1,5 m - до инсталационни колектори или канали, фундаменти на стълбове на технически проводи, фундаменти на сгради или съоръжения или канализация;
3. 2,0 m - до силнотоккови кабели.

(3) Вертикалното разстояние при пресичане между тръбопроводи по ал. 1 и други технически проводи трябва да е не по-малко от:

1. 0,2 m - до други технологични тръбопроводи, съобщителни кабели или инсталационни колектори или канали;
2. 0,7 m - до силнотоккови кабели.

(4) Местоположението на тръбопроводите по ал. 1 трябва да се означае със сигнална пластмасова лента с жълт цвят, поставена над тръбопровода на 0,3 - 0,5 m под повърхността на терена.

Чл. 86. (1) Най-малката височина на земното покритие над канали или инсталационни колектори, в които са разположени тръбопроводи за водна пара и гореща вода на територията на промишлени обекти, трябва да е:

1. 0,3 m за непроходими канали или колектори;
2. 0,5 m за проходими канали или колектори.

(2) Не се допуска разполагане в канали или инсталационни колектори на тръбопроводи за водна пара и гореща вода с максимална работна температура, по-висока от 450 °С, и максимално работно налягане над 8,0 МРа съвместно с технологични тръбопроводи за транспортиране на други флуиди.

Чл. 87. (1) Подземните тръбопроводи трябва да се разполагат в канали или инсталационни колектори, когато:

1. пресичат железопътни, трамвайни или тролейбусни линии, автомагистрала и пътища I и II клас;
2. преминават през места с високо ниво на подпочвените води;
3. корозионната агресивност на почвата е висока или много висока;
4. степента на корозионна опасност от блуждаещи токове е средна, повишена или висока.

(2) Корозионната агресивност на почвата и степента на корозионна опасност от блуждаещи токове се определят в съответствие с БДС 15704.

(3) Допуска се в случаите по ал. 1, т. 3 и/или 4 подземните тръбопроводи да се полагат в траншеи, ако са защитени с електрохимическа защита, съответстваща на БДС 15704 и БДС 15705.

Чл. 88. Хоризонталните участъци на тръбопроводите трябва да имат наклон, не по-малък от 0,0015 m/m.

Чл. 89. За обслужване и ремонт на арматурата на тръбопроводите, разположена на височина над 1,5 m, трябва да има стълба с площадка.

Раздел III.

Стационарно монтирани метални съдове, работещи под налягане (Загл. изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 90. (1) Съдовете трябва да се разполагат на открито или под навес.

(2) Допуска се при технологична необходимост съдовете да се разполагат в самостоятелни производствени сгради или в отделни производствени помещения.

(3) Допуска се в жилищни, административни, общественообслужващи или офис сгради да се монтират съдове за въздух с максимално работно налягане до 0,6 МРа, хидрофори и разширителни съдове към отоплителни инсталации.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 49 от 2014 г.) В случаите, за които в наредбата няма специфични изисквания към защитата от пожар на съдовете, работещи под налягане, тя трябва да съответства на изискванията на **Наредба № Из-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар, издадена от министъра на вътрешните работи и министъра на регионалното развитие и благоустройството** (обн., ДВ, бр. 96 от 2009 г.; попр., бр. 17 от 2010 г.; Решение № 13641 на Върховния административен съд от 2010 г. - бр. 101 от 2010 г.; изм. и доп., бр. 75 от 2013 г.).

Чл. 90а. (Нов - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) (1) Стационарните метални съдове, предназначени за съхранение на втечнени въгледородни газове, се монтират извън помещения.

(2) Съдовете със сферична форма се монтират надземно.

Чл. 91. Съдовете трябва да се монтират върху негорими опори и/или фундаменти, изчислени за всички натоварвания, възникващи при експлоатацията на съда и при извършване на хидростатично изпитване.

Чл. 92. (1) Съдовете, които са монтирани подземно, полуподземно или в саркофаг, трябва да се полагат върху фундаменти или върху почвата, ако тя има необходимата носеща способност, и трябва да се засипват с пясък или мека пръст без органични примеси и твърди включения.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 49 от 2014 г.)

(3) Когато съдовете се монтират директно върху почвата, трябва да се предвидят мерки срещу евентуалното ѝ слягане.

(4) (Нова - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Стационарните метални съдове, предназначени за съхранение на втечнени въгледородни газове, монтирани подземно, полуподземно или в саркофаг, трябва да са защитени от корозия и/или електрокорозия чрез диелектрично покритие и активна електрохимична защита, които да отговарят на БДС 15704-83 и БДС 15705-83. Всички връзки на съда с кабели и проводници и на катодната защита се осъществяват само чрез екзотермична спойка.

(5) (Нова - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Стационарните метални съдове, предназначени за съхранение на втечнени въгледородни газове, се разделят електрически от газопроводите посредством изолиращи фланци, монтирани непосредствено след спирателните кранове на съда. Изолиращите фланци се шунтират чрез искрогасително съпротивление.

(6) (Нова - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Допуска се съдовете, монтирани в саркофаг, да не се засипват, при условие че са изпълнени изискванията на **Наредба № Из-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар** (ДВ, бр. 96 от 2009 г.).

(7) (Нова - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Антикорозионните покрития на съдовете, предназначени за втечнени въгледородни газове, трябва да имат следните физико-механични характеристики:

1. механична якост, която осигурява запазване на покритието по време на монтажа и от натоварването на почвата при експлоатация;
2. пластичност, която осигурява поемането на деформациите при въздействието на ниски или високи температури при извършване на монтажа и в процес на експлоатация;
3. добра адхезия към метала;
4. изолация срещу провеждане на електрически ток;
5. устойчивост на биологично въздействие.

Чл. 93. (1) Съдовете и техните опори трябва да са защитени по подходящ начин в случай, че съществува опасност от недопустимото им нагряване от възможен пожар на съседни сгради, съоръжения, складирани материали и други.

(2) Счита се, че изискването по ал. 1 е изпълнено, ако се осигури стойността на Re/t

на материала, от който е произведен съдът, при максималната температура, при която ще се нагрее съдът при пожар, да е равна или по-голяма от стойността, определена по **приложение № 3**, и предпазният клапан на съда да е оразмерен така, че в условия на пожар да не се допусне повишаването на налягането в съда над изчислителното му налягане.

Чл. 94. (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Хоризонталните съдове, с изключение на сферичните, за втечнени или разтворени под налягане газове или течности трябва да се монтират с наклон, не по-малък от 0,5 на сто към щуцера, предназначен за изпразването и почистването им.

Чл. 94а. (Нов - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) (1) Допуска се на стационарните метални съдове, предназначени за съхранение на втечнени въглеводородни газове, с обем до 5 m³ включително, да се монтира един предпазен клапан с устройство за бързо затваряне при демонтиране на клапана, а на съдове с обем над 5 m³ да се монтират два предпазни клапана с триходов вентил пред тях или два предпазни клапана с устройства за бързо затваряне при демонтиране на клапаните.

(2) Предпазните клапани се монтират към зоната на съда, в която има газова фаза. Изпуснатият газ през предпазните клапани, монтирани на съдовете за втечнени въглеводородни газове, се отвежда на безопасно място посредством свещ, която да извежда на височина, не по-малка от 3 m над кота на околния терен. Допуска се присъединяване на няколко предпазни клапана, обезопасяващи няколко съоръжения с едно и също работно налягане, към една свещ, ако тя е оразмерена да поеме дебита от всички клапани.

(3) Всеки клапан трябва да има пропускателна способност, не по-малка от максималното количество изпарен газ при околна температура 650 °C. Пропускателната способност на предпазния клапан на подземен съд се приема 30 на сто от тази за надземния.

(4) В съдовете с обем над 5 m³ се вгражда автоматично устройство, което не позволява запълването им с втечен въглеводороден газ повече от 85 на сто от обема им.

(5) На газопроводите за течна фаза на съдове с обем над 5 m³ непосредствено преди или след първата ръчна спирателна арматура се монтира дистанционно управляема спирателна арматура. Един от бутоните за аварийното изключване на арматурата трябва да е разположен на безопасно разстояние от съда и частите на инсталацията, които крият риск от пожар.

(6) Съдовете, монтирани надземно, се заземяват самостоятелно, ако съдът е електрически изолиран от фундамента и присъединените към него газопроводи. Не се допуска галванична връзка между съда и заземлението на мълниезащитата.

Чл. 95. (1) (Изм. - ДВ, бр. 49 от 2014 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Стационарните метални съдове трябва да се монтират така, че да се осигури безопасен достъп до всичките им части и възможност за извършване на преглед, ремонт и почистване отвън и отвътре.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 49 от 2014 г.)

(3) (Нова - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Арматурата и средствата за

измерване на надземните съдове се монтират в непосредствена близост до щуцерите им, а на подземните съдове - над нивото на околния терен.

(4) (Нова - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Допуска се арматурата и средствата за измерване на подземни съдове да се монтират на капака на влазния люк или ревизионния отвор, както и непосредствено на тялото на съда, ако разстоянието от арматурата до околния терен е по-малко от 1 m. Към съда се съоръжава шахта с капак, която осигурява достъп до арматурата за обслужване.

Чл. 96. Надземните съдове трябва да са защитени от съприкосновение с моторни превозни средства чрез изграждане на защитни ограждения или осигуряване на безопасни разстояния между съда и платното за движение на моторните превозни средства.

Чл. 97. Флуидът, който се изпуска от устройствата за непосредствено ограничаване на налягането, трябва да се отвежда на безопасно място чрез изпускателна свещ.

Чл. 98. (1) На входящите и изходящите тръбопроводи на устройствата за непосредствено ограничаване на налягането не трябва да се монтира спирателна арматура.

(2) Допуска се между съда и устройствата за непосредствено ограничаване на налягането да се монтират триходови вентили или други устройства, които не допускат едновременното им изключване.

(3) Допуска се, когато на съда е монтиран повече от един предпазен клапан, всеки от които е оразмерен да обезопаси самостоятелно съда, пред предпазния клапан да се монтира устройство за бързо затваряне при демонтирането му.

Чл. 99. На захранващия тръбопровод на съд с максимално работно налягане, по-малко от налягането на захранващия го източник, се поставя автоматично редуциращо устройство на налягането на работния флуид с манометър и предпазен клапан, монтирани след него по посока на движението на флуида.

Чл. 100. (1) (Предишен текст на чл. 100 - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Съдовете с височина над 2 m трябва да имат стационарни метални стълби и площадки за обслужване на арматурата, средствата за измерване и устройствата за безопасност.

(2) (Нова - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Обща площадка на два или повече съда трябва да има стълби в двата си края, а при дължина на площадката над 60 m - и в средата.

(3) (Нова - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Стълбите и площадките трябва да са изолирани електрически от съда и да са защитени от корозия.

Чл. 101. (Доп. - ДВ, бр. 49 от 2014 г.) Надземно монтираните съдове трябва да са защитени от пряко попадане на мълния, като мълниезащитната уредба трябва да отговаря на **Наредба № 4 от 22 декември 2010 г. за мълниезащитата на сгради, външни съоръжения и открити пространства** (ДВ, бр. 6 от 2011 г.).

Чл. 102. След монтирането и регистрирането съгласно **чл. 259, ал. 2** на всеки съд ползвателят му трябва да постави табелка с регистрационния номер на съда и стойността на разрешеното максимално работно налягане в МРа.

Чл. 103. Съдовете за съхранение на втечнени газове, монтирани надземно и полуподземно, при необходимост трябва да се предпазват от превишаване на максималната работна температура вследствие въздействието на слънчевите лъчи чрез боядисване в бял, сребрист или друг светъл цвят, чрез монтиране на сенници или водна оросителна инсталация с подходящ дебит и плътност на водното покритие.

Чл. 104. (1) Не се допуска на разстояние, по-малко от 5 m, от шуцерите или арматурата на съдове за по-тежки от въздуха газове да има открити канали или шахти, незащитени от навлизането на газ, както и входни отвори и отвори към разположени по-ниско помещения.

(2) При наклонени терени трябва да се предвидят мерки, които да предотвратят проникването на по-тежките от въздуха газове в по-ниско разположени помещения, канали или шахти.

Чл. 105. (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) На шуцерите за вземане на проби от съдове с флуиди от група 1 трябва да се монтират последователно две спирателни устройства.

Чл. 106. (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Зоните, в които на открито са монтирани съдове с флуиди от група 1, трябва да са обозначени с табели, на които са записани наименованието на флуида, класът и категорията.

Чл. 107. (Изм. - ДВ, бр. 5 от 2010 г., изм. - ДВ, бр. 7 от 2011 г.) Персоналът в открити складове, в които са монтирани съдове за съхранение на флуиди от група 1, трябва да има сигурна връзка за оповестяване на специализираните звена по пожарна и аварийна безопасност на ползвателя или териториалните звена на Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" на Министерството на вътрешните работи.

Чл. 108. (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) В района, в който са монтирани метални съдове за съхранение на флуиди от група 1, трябва да има ветропоказател.

Чл. 109. Не се допуска монтиране на съдове в подземни шахти, асансьорни шахти, железопътни и автомобилни тунели, язовирни стени, мостове и под стълбища.

Чл. 110. (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Надземните съдове за съхранение на флуиди от група 1, монтирани на открито, трябва да имат самостоятелно заземяване, ако съдът е електрически изолиран от фундамента и присъединените към него тръбопроводи. Не се допуска галванична връзка между съда и заземлението на мълниезащитата му.

Чл. 110а. (Нов - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Съдовете, предназначени за съхранение на втечнени въглеродородни газове, монтирани подземно или полуподземно върху бетонови основи, се изолират електрически от бетона или железобетона.

Чл. 111. (1) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Защитната зона около съдовете по **чл. 110 и 110а**, разстоянието им един от друг, както и разстоянието им до сгради, съоръжения и други обекти се определят съгласно изискванията на **Наредба № Из-1971 от 2009 г. за строително-технически правила и норми за осигуряване на безопасност при пожар** (ДВ, бр. 96 от 2009 г.).

(2) (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 112. След първата спирателна арматура на входящия тръбопровод на съдове за съхранение на експлозивни, изключително запалими, лесно запалими или запалими втечнени флуиди с вместимост над 5 m³ трябва да се монтира дистанционно управляема спирателна арматура. Арматурата трябва да може да се задейства от безопасна зона.

Чл. 113. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 114. (1) В помещенията, в които се експлоатират съдове за експлозивни, изключително запалими, лесно запалими или запалими флуиди, на територията на открити складове за съхранението им в съдове с обща вместимост над 30 t, както и на територията на инсталациите за преработката или производството им с капацитет над 30 t/h, трябва да има газсигнализаторна инсталация, която при достигане на концентрация на флуида във въздуха 20 на сто от долната граница на възпламеняемост трябва да се задейства, като включи звук и светлинен сигнал, а при достигане 40 на сто от долната граница на възпламеняемост трябва да задейства система за аварийно изключване на входящите и изходящите тръбопроводи на съдовете за съхранение. Допуска се входящият тръбопровод на съд, който се захранва от производствена инсталация, да се изключи съвместно с инсталацията.

(2) В помещенията, в които се експлоатират съдове за силно токсични или токсични флуиди, на територията на открити складове за съхранението им в съдове, както и на територията на инсталации за преработка или производство на такива флуиди с капацитет над 5 t/h трябва да има газсигнализаторна инсталация, която при достигане на концентрация на съхранявания флуид във въздуха 20 на сто от концентрацията, под която може да се изключи появата на опасна за здравето на хората атмосфера, задейства звук и светлинен сигнал, а при достигане 40 на сто от тази концентрация задейства система за аварийно изключване на входящите и изходящите тръбопроводи на съдовете за съхранение. Допуска се входящият тръбопровод на съд, който се захранва от производствена инсталация, да се изключи съвместно с инсталацията.

Чл. 115. Подът под разглобяемите съединения и арматурите на съдовете за криогенни втечнени газове трябва да е от негорим материал.

Чл. 116. Средствата за измерване на технологичните параметри на флуидите в съдовете трябва да са защитени от външно въздействие на висока температура,

вибрации, агресивност на околната среда и др. и да са достъпни за безопасно обслужване.

Чл. 117. Съдовете, които се експлоатират в тъмната част на денонощието, трябва да имат стационарна осветителна инсталация за средствата за измерване.

Чл. 118. (1) Помещенията, в които са монтирани съдове, трябва:

1. да имат самозатварящи се врати, ако вратите не са на външна стена;
2. да имат постоянно действаща вентилация или аварийна вентилация, предотвратяваща образуването на взривоопасна концентрация на съхранявания флуид във въздуха на помещението или появата на опасна за здравето на хората атмосфера;
3. да нямат въздухосмукателни отвори за вентилация на други помещения.

(2) Изискванията на ал. 1, т. 2 и 3 не се прилагат за помещения, в които са монтирани съдове за въздух, разширителни съдове към отоплителни инсталации и хидрофори.

(3) Счита се, че изискването на ал. 1, т. 2 е изпълнено, ако:

1. при естествена вентилация вентилационните отвори са свързани директно с атмосферата и имат общо напречно сечение, не по-малко от 1 на сто от повърхността на пода на помещението, или
2. при постоянно действаща механична вентилация е осигурен двукратен въздухообмен за един час, или
3. при аварийна вентилация е осигурен осемкратен въздухообмен за един час и тя се включва автоматично при достигане на концентрация на съхранявания флуид във въздуха на помещението до 20 на сто от долната граница на възпламеняемост и/или 20 на сто от концентрацията, под която може да се изключи появата на опасна за здравето на хората атмосфера.

Чл. 119. Вентилационната система по **чл. 118, ал. 1, т. 2** на помещенията, в които са монтирани съдове за флуиди от група 1, трябва да отвежда изтеклия газ на безопасно място или в инсталация за неутрализиране на изтеклия газ.

Чл. 120. В помещенията, в които се експлоатират съдове за експлозивни, изключително запалими, лесно запалими или запалими флуиди, не трябва да се допуска:

1. монтиране на съоръжения, които са източници на открит огън или искри;
2. складиране на горими материали, които не са пряко свързани с технологичния процес;
3. преминаване на тръбопроводи, кабели, въздуховоди и други, които не са свързани с технологичния процес;
4. наличие на сифони към канализацията, открити шахти и канали, когато в помещенията са монтирани съдове с по-тежки от въздуха газове;
5. движение на моторни превозни средства, които нямат искрогасител на ауспуха.

Чл. 121. (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Помещенията с площ над 400 m², в които се монтират стационарните метални съдове за съхранение на флуиди

от група 1, трябва да имат не по-малко от два изхода, вратите на които се отварят навън и нямат ключалки от вътрешната страна на помещението.

Чл. 121а. (Нов - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Стационарните метални съдове за съхранение на втечнени въглеродородни газове трябва да бъдат изчислени на якост с проектно налягане, не по-ниско от:

1. налягането на парите на флуида при 60 °С - за съдове без екран за защита от въздействието на слънчевите лъчи;
2. налягането на парите на флуида при 50 °С - за съдове екран за защита от въздействието на слънчевите лъчи или монтирани подземно.

Раздел IV.

Бутилкови инсталации (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 122. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 123. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 124. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 125. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 126. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 127. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 128. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 129. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 130. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 131. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Глава втора.

ЗАЩИТА ОТ КОРОЗИЯ

Чл. 132. Външните, а когато е необходимо и вътрешните повърхности на съоръженията под налягане, както и площадките и стълбите, използвани за тяхното обслужване, трябва да се защитят срещу корозия по подходящ начин през целия период на експлоатацията им.

Чл. 133. Антикорозионните покрития на съоръженията под налягане трябва да имат следните физико-механични характеристики:

1. механична якост, която да осигури запазване на покритието по време на монтажа и експлоатацията на съоръжението;
2. пластичност, която да осигури поемането на деформациите при въздействието на ниски или високи температури при монтажа и експлоатацията на съоръжението;
3. добра адхезия към метала;
4. устойчивост на биологично въздействие;
5. топлоустойчивост в зависимост от максималната работна температура на съоръжението;
6. влагоустойчивост.

Чл. 134. Съдове, монтирани подземно и полуподземно, както и съдове, засипани с почва, пясък и други подобни материали, трябва да са защитени от корозия и/или електрокорозия по начин, определен в инструкцията им за употреба.

Чл. 135. Не се допуска съдовете да се монтират подземно и полуподземно, както и да се засипват с почва, пясък и други подобни материали, ако това не е предвидено в инструкцията за употреба на производителя.

Чл. 136. Електрохимичната защита трябва да се пуска в действие преди започването на експлоатация на съда, но не по-късно от три месеца след монтирането му.

Чл. 137. По време на експлоатацията електрохимичната защита трябва да се контролира по начина, определен в инструкцията за употреба на съоръжението под налягане или в проекта за монтирането му. Изпитванията се документират.

Чл. 138. Не се допуска експлоатацията на съд, ако електрохимичната му защита е изключена.

Чл. 139. Защитата от корозия на тръбопроводите за водна пара и гореща вода и носещите им метални конструкции трябва да съответства и на изискванията на Наредба № 15 от 2005 г. за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и експлоатация на обектите и съоръженията за производство, пренос и разпределение на топлинна енергия.

Глава трета.

ИЗИСКВАНИЯ КЪМ ПЪЛНАЧНИТЕ СТАНЦИИ (ЗАГЛ. ИЗМ. - ДВ, БР. 61 ОТ 2023 Г., В СИЛА ОТ 18.07.2023 Г.)

(Загл. "Раздел I. Изисквания към пълначните станции" зал. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 140. (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) На територията на пълначните станции се допуска наличието на сгради и съоръжения, свързани с получаване, съхраняване, пълнене и разтоварване на газ.

Чл. 141. Територията на пълначните станции трябва да е добре осветена и защитена по подходящ начин срещу въздействието на мълнии.

Чл. 142. Осветлението в пълначните станции за експлозивни, изключително запалими, лесно запалими или запалими флуиди трябва да е разположено извън взривоопасните зони, освен ако не е взривозащитено изпълнение.

Чл. 143. (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) (1) Пълненето с газ и изпразването на цистерните трябва да се извършва на обособени за целта площадки. Операторите на пълначните станции са длъжни да запълват транспортируемото

оборудване с газ в количество, определено в [Европейската спогодба за международен превоз на опасни товари по шосе \(ADR\)](#) или в [Правилника за международен железопътен превоз на опасни товари \(RID\)](#).

(2) Транспортирането, товаренето и разтоварването на транспортируемото оборудване под налягане се извършва съгласно [Европейската спогодба за международен превоз на опасни товари по шосе \(ADR\)](#) или [Правилника за международен железопътен превоз на опасни товари \(RID\)](#).

Чл. 144. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 145. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 146. (1) В пълначни станции за експлозивни, изключително запалими, лесно запалими или запалими флуиди трябва да има газсигнализаторна инсталация, която при достигане на концентрация на съхранявания флуид във въздуха 20 на сто от долната граница на възпламеняемост да се задейства, като включи звук и светлинен сигнал.

(2) В пълначните станции за силно токсични или токсични флуиди трябва да има газсигнализаторна инсталация, която при достигане на концентрация на флуида във въздуха 20 на сто от концентрацията, под която може да се изключи появата на опасна за здравето на хората атмосфера, да се задейства, като включи звук и светлинен сигнал.

Чл. 147. (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) В площадките по **чл. 143, ал. 1** и в местата за разтоварване на автоцистерните или автомобилите, превозващи транспортируемо оборудване под налягане, трябва да се осигури:

1. подстъп за бързо отдалечаване на автомобилите в случай на необходимост;
2. подстъп за лесно навлизане на пожарни автомобили и линейки;
3. ефикасна защита на съдовете, тръбопроводите и другите стационарни съоръжения от съприкосновение с автомобилите;
4. безопасни разстояния между две съседни места за пълнене.

Чл. 148. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 149. (1) На стационарните тръбопроводи в непосредствена близост до точката на присъединяването им към подвижните метални тръбопроводи или гъвките шлангове за пълнене на цистерни с експлозивни, изключително запалими, лесно запалими, запалими, силно токсични или токсични втечнени газове трябва да се монтират:

1. на тръбопровода за течна фаза - дистанционно управляван клапан и ръчен бързо действащ кран от страната на съда;
2. на тръбопровода за газова фаза - възвратен клапан и ръчен бързо действащ кран от страната на съда;
3. инсталация за отстраняване на газа от подвижните метални тръбопроводи или гъвките шлангове.

(2) На стационарните тръбопроводи в непосредствена близост до точката на присъединяването им към подвижните метални тръбопроводи или гъвките шлангове за разтоварване на цистерни с експлозивни, изключително запалими, лесно запалими, запалими, силно токсични или токсични втечнени газове трябва да се монтират:

1. на тръбопровода за газова фаза - спирателен клапан, който се затваря

автоматично при увеличаване на скоростта или при рязко намаляване налягането на флуида, и ръчен бързо действащ кран;

2. на тръбопровода за течна фаза - възвратен клапан и ръчен бързо действащ кран;

3. инсталация за отстраняване на газа от подвижните метални тръбопроводи или гъвките шлангове.

(3) На стационарния тръбопровод в непосредствена близост до точката на присъединяването му към подвижния метален тръбопровод или гъвквия шланг за пълнене на цистерни със сгъстени газове от група 1 трябва да се монтират дистанционно управляван клапан и ръчен бързо действащ кран.

(4) На стационарния тръбопровод в непосредствена близост до точката на присъединяването му към подвижния метален тръбопровод или гъвквия шланг за разтоварване на цистерни със сгъстени газове от група 1 трябва да се монтира възвратен клапан и ръчен бързо действащ кран.

Чл. 150. (1) Стационарните тръбопроводи за пълнене или разтоварване на цистерна трябва да се присъединяват към нея чрез подвижни метални тръбопроводи или гъвки шлангове, предназначени за налягане, не по-ниско от максимално допустимото работно налягане на тръбопровода, към който са присъединени.

(2) Подвижните метални тръбопроводи и гъвките шлангове трябва да са изработени от материал, устойчив на външно стареене, на огъване, на триене и на въздействието на флуида, който се транспортира през тях, и трябва да имат разрушаващо налягане най-малко 2,5 пъти по-високо от максимално допустимото им работно налягане.

Чл. 151. Местата за пълнене и разтоварване на цистерните за експлозивни, изключително запалими, лесно запалими или запалими флуиди трябва да имат заземителна инсталация за заземяване на гъвките шлангове, металните тръбопроводи и цистерните.

Чл. 152. В близост до местата за пълнене на цистерните трябва да се монтират командни устройства за спиране на дистанционно управляваната арматура на тръбопроводите, както и на помпите или компресорите.

Чл. 153. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 154. Апаратурата за пълнене на бутилки с флуиди от група 1 не трябва да допуска изтичане на флуид, когато устройствата за присъединяване на бутилките към нея не са присъединени към бутилките.

Чл. 155. На тръбопровода за захранване на апаратурата, която пълни бутилките с газ, трябва да има дистанционно управляван бързо действащ клапан, който трябва да може да се изключва и извън помещението за пълнене.

Чл. 156. На тръбопровода, през който от апаратурата за бутилиране се връща газ към съдовете за съхранение на газ, трябва да има дистанционно управляван бързо действащ клапан и възвратен клапан.

Чл. 156а. (Нов - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Информацията за пълначните станции се вписва в изградената от ДАМТН информационно-комуникационна система в 10-дневен срок след изграждането им, но преди пускането им в експлоатация. Вписването се извършва в регионалния отдел на ГД "ИДТН", на чиято територия са изградени, след подадено заявление от ползвателя, придружено от заверен инвестиционен проект. Пълначните станции подлежат на проверка съгласно **чл. 278**.

Чл. 156б. (Нов - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) (1) Редът за транспортиране, товарене, разтоварване, съхранение и пълнене на транспортируемото оборудване под налягане трябва да се определи в инструкция на оператора.

(2) Инструкцията по ал. 1 се изготвя в съответствие с изискванията, определени в **Европейската спогодба за международен превоз на опасни товари по шосе (ADR)** или **Правилника за международен железопътен превоз на опасни товари (RID)**.

(Загл. "Раздел II. Съхранение на транспортируеми съоръжения под налягане" отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 157. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 158. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 159. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 160. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 161. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 162. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 163. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 164. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 165. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 166. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Глава четвърта.

ТЕХНИЧЕСКИ ИЗИСКВАНИЯ, ПРАВИЛА И НОРМИ ПРИ РЕМОНТИРАНЕ И ПРЕУСТРОЙСТВО НА СЪОРЪЖЕНИЯ ПОД НАЛЯГАНЕ

Чл. 167. (Доп. - ДВ, бр. 99 от 2011 г.) На съоръженията под налягане по **чл. 2, т. 1, 3 - 6**, за които има наредби по **чл. 7 ЗТИП** и на които е извършено преустройство, което е довело до:

1. повишаване на изчислителното или максимално допустимото работно налягане, или

2. повишаване на изчислителната или максимално допустимата работна температура, или

3. промяна на конструкцията на елементи под налягане или на устройствата за безопасност или промяна на работния флуид,

преди пускането им в експлоатация трябва да се извърши оценяване на съответствието със съществените изисквания, определени в приложимата наредба по **чл. 7 ЗТИП**.

Чл. 168. (Доп. - ДВ, бр. 99 от 2011 г.) Ремонтът на съоръженията под налягане по

чл. 2, т. 1, 3 - 6 и тяхното преустройство извън случаите по **чл. 167** трябва да се извършва по техническа документация, която съдържа:

1. обяснителна записка за приетите проектни решения;
2. резултатите от изчисленията, обосноваващи приетите проектни решения;
3. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) работни чертежи и схеми на елементите под налягане, устройства за безопасност, които се заменят или ремонтират, за да се проверят изчисленията по т. 2;
4. данни за материалите, които ще се използват за изработване на елементите под налягане, които ще се заменят или ремонтират;
5. вида и обема на безразрушителния контрол на неразглобяемите съединения и елементите на съоръжението под налягане;
6. вида и обема на изпитванията и изследванията, които трябва да се извършат при извършване на ремонта и крайния контрол;
7. допустимите нива на качество според заваръчните несъвършенства на неразглобяемите съединения;
8. списък на стандартите, които са приложени.

Чл. 169. (1) (Доп. - ДВ, бр. 99 от 2011 г.) Лицата, които извършват ремонт или преустройство на съоръжения под налягане по **чл. 2, т. 1, 3 - 6**, трябва да съставят и съхраняват не по-малко от 10 години техническо досие за всяко ремонтирано или преустроено съоръжение. Техническото досие трябва да съдържа:

1. копие от документацията по **чл. 168**;
2. копие от одобрените процедури за изпълнение на неразглобяемите съединения;
3. копия от документите за правоспособност и одобрението на персонала, изпълнил неразглобяемите съединения;
4. сертификати за оценка на неразглобяемите съединения;
5. протоколи от извършените изпитвания;
6. документи, удостоверяващи извършването на краен контрол.

(2) Лицата по ал. 1 са длъжни при поискване да предоставят техническото досие на служителите на ГД "ИДТН".

Чл. 170. (1) В техническата документация по **чл. 168** трябва да се вземат под внимание всички фактори, така че да се осигури безопасната работа на съоръженията през целия предвиден срок на експлоатация.

(2) Стойността на използваните коефициенти на сигурност при проектирането не трябва да е по-малка от стойността на коефициентите, използвани в техническата документация за производство на съоръжението.

(3) Когато коефициентите по ал. 2 не са известни, трябва да се използват коефициентите, посочени в българските стандарти, с които се въвеждат хармонизираните европейски стандарти към приложимата наредба по **чл. 7 ЗТИП**.

Чл. 171. (1) Техническата документация за ремонт на съоръжения под налягане трябва да е съобразена с предназначението им и с предвидимите условия на експлоатация, като се вземат под внимание следните фактори:

1. вътрешното и външното налягане;
2. температурата на околната среда и работната температура на средата в съда;
3. статичното налягане и масата на средата в тях при работни условия и при условия на изпитване;
4. натоварвания, предизвикани от транспортни средства, ветровото и сеизмичното натоварване;
5. силите и моментите на противодействие, предизвикани от опорите, присъединителните елементи, тръбопроводите и др.;
6. корозията, ерозията и умората на материалите;
7. разпадането на нестабилните флуиди;
8. измененията, настъпили в свойствата на материалите, от които са произведени елементите, които няма да бъдат заменени;
9. остатъчният ресурс на елементите, които няма да бъдат заменени.

(2) Натоварванията, които могат да действат по едно и също време, трябва да се отчитат при проектирането, като се вземе предвид вероятността от едновременното им появяване.

Чл. 172. При определяне якостта на елементите на съоръжението под налягане, които се заменят или ремонтират, трябва да се спазват следните изисквания:

1. необходимата якост трябва да се определя по изчислителния метод, използван при проектирането на съоръжението, или по методи, предвидени в българските стандарти, с които се въвеждат хармонизираните европейски стандарти към приложимата наредба по **чл. 7 ЗТИП**;

2. изчислителното налягане не трябва да е по-ниско от изчислителното налягане, използвано при проектиране на съоръжението;

3. когато един съд се състои от отделни камери, при изчисляване на дебелината на стената, която ги разделя, трябва да се отчита възможната най-голяма разлика в наляганията на съседните камери;

4. трябва да се вземат под внимание всички възможни комбинации на температурата и налягането, които могат да настъпят при предвидимите условия на работа;

5. максималните напрежения и концентрацията на пиковите напрежения трябва да са в безопасни граници.

Чл. 173. В техническата документация по **чл. 168** трябва да се посочат:

1. за пълзене - проектният брой часове за работа на съоръжението при определена температура;

2. за умора - проектният брой на работните цикли при определени стойности на напрежение;

3. за корозия - прибавката за корозия, приета при проектирането.

Чл. 174. (1) Материалите, които се използват за ремонт на съоръжението под налягане, трябва:

1. да имат свойства, съответстващи на условията за експлоатация и изпитване, да

са достатъчно пластични и жилави и да са подбрани така, че да не се допусне крехко разрушаване;

2. да имат необходимата химическа устойчивост към флуида в съоръжението под налягане и да не променят съществено химическите и физическите си свойства през предвидения срок за експлоатация на съда;

3. да са подбрани така, че при контакт между различни материали да не се предизвикват недопустими вредни влияния;

4. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) да съответстват на българските стандарти, с които се въвеждат хармонизираните европейски стандарти, или да са одобрени от нотифициран орган или оценени съгласно **Наредбата за съществените изисквания и оценяване на съответствието на съоръженията под налягане**.

(2) За ремонт на съоръженията под налягане могат да се използват и материали, произведени в друга държава - членка на Европейския съюз, в Турция или в държава - страна по **Споразумението за Европейското икономическо пространство**, ако производителят на материалите е предвидил употребата им при температурата и налягането, при които се предвижда да работи ремонтираното съоръжение.

Чл. 175. Лицето, извършващо ремонта на съоръженията под налягане, трябва да осигури и удостовери съответствието на използваните материали с техническата документация по **чл. 168** с удостоверение за специфичен контрол вид 3.1 или вид 3.2 по БДС EN 10204.

Чл. 176. При ремонт на съоръжения под налягане не трябва да се използват изработени чрез ръчни способности изпъкнали или бортовани дъна или други профилни елементи.

Чл. 177. Когато има опасност от изменение на свойствата на материала на детайла, което може да доведе до нарушаване на безопасността на съоръжението под налягане, на детайла трябва да се извърши подходяща термична обработка.

Чл. 178. Не се допуска наплавяване с метал на дефекти на елементи под налягане, ако дълбочината на дефекта е по-голяма от 10 на сто от минимално допустимата дебелина на стената на елемента.

Чл. 179. (1) Неразглобяемите съединения на елементите под налягане трябва да са изпълнени в съответствие с процедури, одобрени от нотифициран орган.

(2) Неразглобяемите съединения на елементите под налягане трябва да се изпълняват от персонал, одобрен от нотифициран орган, или от лице, акредитирано от член на Европейската организация за акредитация да извършва сертификация на персонал за изпълнение на неразглобяеми съединения.

Чл. 180. Оценяването и изпитванията без разрушаване на неразглобяемите съединения на ремонтираните съоръжения под налягане се извършват от орган за контрол, акредитиран от член на Европейската организация за акредитация.

Чл. 181. (1) Обемът и видът на изпитванията без разрушаване на неразглобяемите съединения на ремонтираните съоръжения под налягане трябва да съответстват на техническата документация за производството им. Когато те не са известни, обемът и видът на изпитванията без разрушаване трябва да съответстват на приложимите за съответното съоръжение български стандарти.

(2) Критериите за оценка на годността на неразглобяемите съединения по ал. 1 трябва да съответстват на критериите, използвани при производството на съоръжението под налягане, а ако те не са известни - на критериите, посочени в приложимите за съоръжението български стандарти.

Чл. 182. (1) На ремонтираните съоръжения под налягане трябва да се извършва краен контрол, за да се установи съответствието им с изискванията на наредбата и техническата документация по **чл. 168**.

(2) Допуска се на елементи на съоръжението под налягане, на които крайният контрол не може да се извърши след окончателното му сглобяване, той да се извърши на подходящ етап от ремонта.

Чл. 183. (1) При крайния контрол трябва да се извърши хидростатично изпитване на якост на съоръжението под налягане при стойност на изпитвателното налягане, равна на посочената в техническата документация за производство на съоръжението.

(2) Допуска се изпитването по ал. 1 на съдове под налягане да се замени с пневматично изпитване с въздух или инертен газ, ако хидростатичното изпитване е вредно за съда.

Чл. 184. При пневматично изпитване на съоръжение под налягане трябва да се спазват следните изисквания за безопасност:

1. на тръбопровода, по който се подава флуид към съоръжението под налягане, трябва да се монтира предпазен клапан, който да не допуска налягането в съоръжението да се повиши над изпитателното налягане, посочено в техническата документация за производството на съоръжението под налягане;

2. в помещението или в района, в който се извършва изпитването, трябва да се поставят подходящи прегради за защита при евентуално разрушаване на елементите на съоръжението;

3. спирателният орган на тръбопровода, по който се подава флуид към съоръжението под налягане, манометърът, който измерва налягането в съоръжението, и лицата, които присъстват при изпитването, трябва да са разположени в защитените места по т. 2;

4. проверката за херметичността на съединенията на съоръжението под налягане трябва да се извърши след понижаване на налягането в съоръжението до работното налягане.

Чл. 185. (1) Лицето, което извършва ремонт или преустройство извън случаите по **чл. 167** на съоръжения под налягане, трябва да осигури изпълнението на изискванията на **чл. 168** и **чл. 176 - 184**.

(2) Изпитванията по **чл. 180** и **183** трябва да се документират.

Чл. 185а. (Нов - ДВ, бр. 88 от 2014 г., в сила от 01.01.2016 г., отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Глава пета. ЕКСПЛОАТАЦИЯ НА СЪОРЪЖЕНИЯТА ПОД НАЛЯГАНЕ

Раздел I. Общи изисквания

Чл. 186. (Доп. - ДВ, бр. 99 от 2011 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Ползвателят е длъжен да допуска експлоатацията на съоръжения под налягане само когато съответствието им със съществените изисквания е удостоверено с декларация за съответствие и маркировка за съответствие съгласно приложимите за съоръженията наредби по **чл. 7 ЗТИП**.

Чл. 187. (1) Ползвателят на съоръжения под налягане е длъжен:

1. лично да отговаря или да определи едно или повече лица, които да отговарят за безопасната експлоатация на съоръженията под налягане и да го представляват пред органите за технически надзор;

2. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) да не допуска съоръженията по **чл. 2, т. 3 и 4** да бъдат обслужвани от лица, които не притежават професионална квалификация по професиите 522050 "Оператор на парни и водогрейни съоръжения" със специалност 5220501 "Експлоатация на парни и водогрейни съоръжения" или 522040 "Монтьор на енергийни съоръжения и инсталации" със специалност 5220401 "Топлоенергетика" или със специалност 5220409 "Топлотехника - топлинна, климатична, вентилационна и хладилна" - за котли с нагревна повърхност до 1000 м² включително, или професия 522030 "Техник на енергийни съоръжения и инсталации" със специалност 5220301 "Топлоенергетика", специалност 5220302 "Ядрена енергетика" или със специалност 5220309 "Топлотехника - топлинна, климатична, вентилационна и хладилна" - за котли с неограничена нагревна повърхност, или с правоспособност за обслужване на котли с подходяща за съответния котел нагревна повърхност;

3. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) да възлага обслужването на съоръженията по **чл. 2, т. 1, 5 и 6** на лица, обучени съгласно т. 4;

4. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) да установи ред и да осигури и документира първоначално и периодично обучение на лицата, които обслужват съоръжения по **чл. 2, т. 1, 5 и 6**;

5. да предостави срещу подпис на отговорното лице за безопасната експлоатация и на ръководния и обслужващия персонал инструкцията за работа по **чл. 46, ал. 1, т. 2 ЗТИП** ;

6. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) да осигури поддържането, ремонтването и преустройването на съоръженията под налягане само от лица, които са вписани в регистъра по **чл. 36, ал. 1 ЗТИП** като лица, осъществяващи тези дейности;

7. да не допуска експлоатацията на съоръжения под налягане, за които не е осигурил обслужващ персонал по т. 2 или 3;

8. (В сила от 19.07.2010 г.) да не допуска експлоатацията на котли и съдове с работно налягане, по-високо от 1,0 МРа, за които не е осигурил поддържане на ограничителните устройства от лице, вписано в регистъра по **чл. 36, ал. 1 ЗТИП**;

9. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) да състави и съхранява досие за всяко съоръжение под налягане със съдържание, определено в **чл. 282**;

9а. (нова - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) при промяна на ползвателя на съоръжение под налягане - в срок от 10 дни да предостави досието по т. 9 на новия ползвател на съоръжението с повишена опасност;

10. да поддържа съоръжението под налягане технически изправно.

(2) Ползвателят, ръководителят на предприятието и обслужващият персонал са длъжни да не допускат експлоатация на съоръжения под налягане, когато:

1. не са регистрирани пред органите за технически надзор;

2. в акта за първоначален технически преглед или в ревизионен акт е вписано заключение, че съоръжението не е годно за безопасна експлоатация;

3. (доп. - ДВ, бр. 99 от 2011 г., доп. - ДВ, бр. 49 от 2014 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) не е извършен технически преглед на съоръженията съгласно **чл. 265, ал. 1, т. 1 - 6 и 9**;

4. нямат нанесена маркировка за съответствие със съществените изисквания на приложимите наредби по **чл. 7 ЗТИП**, когато такава се изисква;

5. престанат да съответстват на нормативните изисквания за устройство или безопасна експлоатация и/или са констатирани повреди или неизправности, които не осигуряват безопасната експлоатация на съоръжението.

Чл. 187а. (Нов - ДВ, бр. 49 от 2014 г.) Периодите между провеждането на периодичното обучение по **чл. 187, ал. 1, т. 4** не трябва да бъдат по-дълги от 24 месеца.

Чл. 188. Отговорните лица по **чл. 187, ал. 1, т. 1** трябва:

1. да изпълняват инструкцията за работа по **чл. 46, ал. 1, т. 2 ЗТИП**, да я доведат до знанието на обслужващия персонал срещу подпис и да контролират персонала за нейното изпълнение;

2. да проверяват ежедневно сменния дневник по **чл. 200**, като удостоверяват това с подписа си;

3. да не допускат експлоатацията на неисправни съоръжения;

4. да съхраняват досието по **чл. 282**.

Чл. 189. (1) Ползвателят и ръководителят на предприятието, експлоатиращо съоръжение под налягане, са длъжни да осигурят извършването на всички прегледи,

обслужвания, ремонти и настройки на съоръжението под налягане, неговата арматура, устройствата за непосредствено ограничаване на налягането, ограничителните устройства и измервателните уреди съгласно изискванията на производителя и изискванията на инвестиционния проект по **чл. 35, ал. 1, т. 2 ЗТИП**, инструкцията по **чл. 46, ал. 1, т. 2 ЗТИП** и наредбата.

(2) Резултатите от извършените проверки, обслужвания и ремонти на съоръжението под налягане и устройствата му за безопасност трябва да се отразяват в ремонтен дневник.

Чл. 190. Ползвателят трябва да запише изискванията за безопасност при обслужване, поддържане и експлоатация на съоръжението под налягане в инструкцията за работа по **чл. 46, ал. 1, т. 2 ЗТИП** и в нея да определи:

1. задачите, функциите и отговорностите на обслужващия персонал;
2. реда за пускане, обслужване и спиране на съоръженията;
3. реда за извършване на външен оглед и функционални проверки на съоръженията под налягане преди започване на работа и при приемане и предаване на смяната;
4. (отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)
5. реда за проверка на предпазните устройства, арматурата, разглобяемите и неразглобяемите съединения, средствата за измерване и захранващите устройства;
6. действията на персонала при аварийни спирания и при аварии и злополуки;
7. неизправностите, при които обслужващият персонал трябва да преустанови незабавно експлоатацията на съоръжението под налягане;
8. неизправностите, при които експлоатацията на съоръжението под налягане трябва да се преустанови в определените срокове.

Чл. 191. (1) Ръководителят на предприятието е длъжен да осигури в производствените помещения наличието на инструкцията за работа по **чл. 46, ал. 1, т. 2 ЗТИП** и технологичната схема за свързване на съоръжението под налягане с други машини или съоръжения.

(2) Лицата, които обслужват съоръженията под налягане, и лицата, отговорни за безопасната експлоатация, са длъжни да знаят и спазват изискванията на инструкцията за работа по **чл. 46, ал. 1, т. 2 ЗТИП**.

Чл. 192. Не се допуска извършването на ремонт на съоръжения, намиращи се под налягане, и притягане на разглобяемите съединения на съоръжения, намиращи се под налягане, по-високо от 0,3 МРа.

Чл. 193. (1) (Изм. - ДВ, бр. 49 от 2014 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Манометърът, по който се контролира процесът в съоръжението под налягане, трябва да има валидни знаци, удостоверяващи извършена първоначална или последваща метрологична проверка по реда на **Закона за измерванията**.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 49 от 2014 г., отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 193а. (Нов - ДВ, бр. 49 от 2014 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Когато технологичен процес в съоръжението под налягане се контролира със средство за измерване на налягане/температура, което не попада в обхвата на **Наредбата за средствата за измерване, които подлежат на метрологичен контрол**, приета с Постановление № 239 на Министерския съвет от 2003 г. (ДВ, бр. 98 от 2003 г.), средството за измерване трябва да има валиден сертификат за калибриране от акредитирана лаборатория.

Чл. 194. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 195. (1) Ползвателят и ръководителят на предприятието, експлоатиращо съоръжения под налягане, трябва да осигурят извършването на наблюдение и периодичен контрол на състоянието на метала на елементите им, работещи при температури, равни или по-високи от:

1. 450°C - за елементи, изработени от въглеродна, молибденова или нисколегирана стомана;
2. 500°C - за елементи, изработени от хроммолибденова, хроммолибденованадиева или друга високолегирана стомана;
3. 550°C - за елементи, изработени от хромникелови аустенитни стомани или високолегирана топлоустойчива стомана.

(2) Наблюдението и периодичният контрол по ал. 1 трябва да се извършват по инструкция, утвърдена от ръководителя на предприятието, което експлоатира съоръженията.

Чл. 196. Ползвателят, отговорните лица за безопасна експлоатация и обслужващият персонал не трябва да допускат експлоатацията на съоръжения под налягане при условия, параметри или с флуиди, различни от предвидените в инструкцията на производителя.

Чл. 197. (1) Ползвателят не трябва да допуска експлоатация на съоръжения под налягане, на които са изтекли определените от производителя срок на експлоатация или брой работни цикли.

(2) Водотръбните котли могат да се експлоатират и след изтичане на сроковете по ал. 1 след положителен резултат от извършена експертиза на остатъчния им ресурс съгласно БДС EN 12952-4.

(3) Експертизата по ал. 2 се извършва от орган за контрол с обхват на акредитация по БДС EN 12952-4, акредитиран от член на Европейската организация за акредитация.

Чл. 198. (1) Преди влизането на хора в съоръженията под налягане те трябва:

1. да се почистят от работния флуид, а ако той е експлозивен, изключително запалим, силно запалим или запалим, съдът трябва да се продуха с инертен газ до пълното отстраняване на флуида;
2. да се продухат с въздух до достигане на концентрация на кислород най-малко 20,9 обемни процента;

3. да се отделят от други съоръжения чрез поставяне на глухи фланци на тръбопроводите, през които може да попадне работен флуид в съоръжението.

(2) Отстраняването на работния флуид от съда и достигането на необходимата концентрация на кислород в него трябва да се установи с измерване и да се документира.

Чл. 199. Ползвателят, лицата, които отговарят за безопасната експлоатация на съоръженията под налягане, и обслужващият персонал трябва да прекратят работата на съоръжение под налягане:

1. когато налягането в него се повиши над максимално допустимото налягане с повече от 10 на сто и продължи да расте;
2. когато температурата в него или на елементите му под налягане се повиши над максимално допустимата температура;
3. при неизправност на устройствата за непосредствено ограничаване на налягането;
4. когато в елементите му под налягане бъдат открити пукнатини, подутини, несъвършенства в заваръчните шевове или повреда на разглобяемите съединения;
5. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) когато манометърът, по който се контролира процесът в съоръжението под налягане, е повреден и не е възможно да се установи налягането в съоръжението;
6. когато защита не изключи автоматично съоръжението при създадено недопустимо отклонение от нормалния технологичен режим;
7. при пожар или природни бедствия, които застрашават непосредствено съоръжението под налягане;
8. в предвидените в инструкцията за работа по [чл. 46, ал. 1, т. 2 ЗТИП](#) и инструкцията на производителя случаи.

Чл. 200. Лицата, които обслужват съоръженията под налягане, са длъжни при постъпване на смяна да извършат оглед и функционални проверки на съоръжението под налягане и да запишат резултатите от тях в сменен дневник.

Чл. 201. (1) Ползвателят, ръководителят на предприятието и лицето, което отговаря за безопасната експлоатация на съоръжението под налягане, са длъжни да осигурят извършването на проверка на настройката на предпазните клапани, обезопасяващи съоръженията под налягане, преди първото им пускане в действие и периодично в интервали, определени в инструкцията на производителя им и/или инструкцията за работа по [чл. 46, ал. 1, т. 2 ЗТИП](#).

(2) Интервалите по ал. 1 между периодичните проверки на настройката на предпазните клапани с пряко действие не трябва да бъдат по-дълги от:

1. 24 месеца - за котли, тръбопроводи за водна пара и гореща вода и съдове, работещи с флуиди, които не предизвикват корозия на уплътнителните повърхности на седлото на клапана и не допускат възможност за замръзване, полимеризация и отлагане на флуид или на негови съставки върху уплътнителните повърхности на клапана;

2. (доп. - ДВ, бр. 49 от 2014 г.) 12 месеца - за съдове, работещи с флуиди, които предизвикват корозия на метала на уплътнителните повърхности на седлото на клапана, но не допускат възможност за замръзване, полимеризация и отлагане на флуида или на негови съставки върху уплътнителните повърхности на клапана, както и на предпазни клапани, които не са снабдени с устройство, позволяващо принудителното им отваряне с цел продухване;

3. 6 месеца - за съдове, работещи с флуид, предизвикващ коксуване, замръзване, полимеризация и отлагане на флуида или негови съставки върху уплътнителните повърхности на седлото на клапана.

(3) Настройката на предпазните клапани с непряко действие трябва да се проверява по ред и в срокове, определени в инструкцията на производителя им или в инструкцията за работа по **чл. 46, ал. 1, т. 2 ЗТИП**.

(4) След извършване на проверките по ал. 1, 2 и 3 предпазните клапани трябва да се защитят срещу самоволно изменение на регулировката им и да се пломбират. Лицето, което е извършило проверката, трябва да състави и предаде на ползвателя протокол за извършената проверка, който трябва да съдържа:

1. наименованието и адреса на управление на лицето, извършило проверката;
2. датата, на която е извършена проверката;
3. идентификационния номер на предпазния клапан;
4. налягането, при което е отворил и затворил предпазния клапан.

Чл. 202. (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Проверката на настройката на предпазните клапани трябва да се извършва от лица, които разполагат със:

1. стендове за извършване на проверката на настройката на предпазните клапани;
2. писмена методика за извършване на проверката по т. 1, която да съдържа:
 - а) област на приложение;
 - б) мерки за безопасност;
 - в) изпълнението на проверката и последователността на действията;
 - г) условията, които трябва да са изпълнени, за да се извърши проверката;
 - д) техническите средства, необходими за извършване на проверката;
 - е) интервалите за калибриране на средствата за измерване, които не трябва да са по-големи от 2 години;
 - ж) допустими отклонения;
 - з) използваните документи за удостоверяване на проверката.

Раздел II.

Експлоатация на котли

Чл. 203. (1) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Ползвателят и лицата, които отговарят за безопасната експлоатация на котлите, трябва да извършват най-малко веднъж на 12 месеца проверки в достъпните места на вътрешните и външните повърхности, работещи под налягане, за дефекти, намаляващи тяхната якост по заварените съединения, вътрешните покрития и основния метал, за наличие на повреди,

причинени от корозия или ерозия, пукнатини, подутини, вдлъбнатини и други недопустими отклонения от геометричните размери на елементите и проверка за изправността на захранващите устройства, нивопоказателите, средствата за измерване, предпазните клапани, защитните устройства, продухвателните устройства, арматурата на котела, неговите тръбопроводи и изолация.

(2) Проверката по ал. 1 се удостоверява с протокол, който трябва да се съхранява в досието по **чл. 282**.

Чл. 204. Обслужващият персонал не трябва да оставя котела без постоянно наблюдение, преди горенето в него да бъде прекратено и преди горивото да бъде отстранено от пещта му. Котлите със зидария не трябва да се оставят без постоянно наблюдение преди пълно понижаване на налягането в парните котли до атмосферното налягане.

Чл. 205. (1) Не се допуска да се възлагат на обслужващия котлите персонал задължения, невключени в инструкцията за работа.

(2) Допуска се котли с работно налягане до 1,3 МРа и топлинна мощност до 1000 kW да работят без постоянно наблюдение от обслужващия ги персонал, ако това е предвидено в инструкцията на производителя им и ако:

1. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) е оценено и удостоверено съответствието им със съществените изисквания на Наредбата за съществени изисквания и оценяване на съответствието на съоръженията под налягане;

2. са правилно инсталирани, поддържани и се използват по предназначение.

Чл. 206. (Изм. - ДВ, бр. 5 от 2010 г., изм. - ДВ, бр. 7 от 2011 г.) Персоналът на котлите трябва да има аудиовръзка с ведомственото и/или съответното териториално звено на Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" на Министерството на вътрешните работи и с производствените места за потребление на парата, а персоналът на котлите утилизатори - и с мястото, където е монтиран източникът на топлината.

Чл. 207. Ползвателят, лицата, които отговарят за безопасната експлоатация на котлите, и обслужващият персонал не трябва да допускат в котелното помещение да се съхраняват материали и предмети и да се допускат лица, чиято работа не е свързана с безопасното функциониране на котлите.

Чл. 208. Обслужващият персонал най-малко веднъж на смяна трябва да проверява изправното действие на манометрите на котела и изправността на другите средства за измерване, защитите, сигнализациите и блокировките, които са достъпни за визуален контрол за наличието на неизправности или повреди, видими с невъоръжено око.

Чл. 209. Обслужващият персонал трябва да извършва проверка за изправното действие на нивопоказателите:

1. с пряко действие чрез тяхното продухване - за котли с работно налягане:

а) до 1,6 МРа включително - най-малко два пъти на смяна;

- б) над 1,6 МРа до 4,0 МРа включително - най-малко два пъти в денонощие;
- в) над 4,0 МРа - в срокове, определени в инструкцията за работа по **чл. 46, ал. 1, т. 2 ЗТИП**;

2 ЗТИП;

2. с непряко действие - по ред и в срокове, посочени в инструкцията за работа по **чл. 46, ал. 1, т. 2 ЗТИП**.

Чл. 210. (1) Обслужващият персонал трябва да проверява изправното действие на предпазните клапани чрез тяхното продухване преди всяко пускане в действие на котела, а по време на работата на котли с работно налягане:

- 1. до 1,6 МРа включително - най-малко веднъж на смяна;
- 2. над 1,6 МРа до 4,0 МРа включително - най-малко веднъж на денонощие;
- 3. над 4,0 МРа - в срокове, определени в инструкцията за работа по **чл. 46, ал. 1, т. 2 ЗТИП**.

2 ЗТИП.

(2) Обслужващият персонал трябва да проверява изправното действие на импулсните предпазни клапани по ред и в срокове, определени в инструкцията за работа по **чл. 46, ал. 1, т. 2 ЗТИП**.

(3) Проверките на изправното действие на предпазните клапани на котли с работно налягане над 1,6 МРа трябва да се извършват в присъствието на лицето, отговорно за безопасната експлоатация на котлите.

Чл. 211. Обслужващият персонал трябва да проверява изправното действие на резервните устройства, захранващи с вода котлите, чрез краткотрайното им пускане в действие, както следва:

- 1. за котли с работно налягане до 1,6 МРа включително - най-малко веднъж на смяна;
- 2. за котли с работно налягане над 1,6 МРа до 4,0 МРа включително - най-малко веднъж на денонощие;
- 3. за котли с работно налягане над 4,0 МРа - в срокове, определени в инструкцията за работа по **чл. 46, ал. 1, т. 2 ЗТИП**.

Чл. 212. Ползвателят, лицето, отговорно за безопасната експлоатация на котела, и обслужващият персонал трябва да прекратят незабавно експлоатацията на котела, освен в случаите по **чл. 199** и при:

- 1. понижаване нивото на водата под най-ниското допустимо ниво;
- 2. повишаване нивото на водата над най-високото допустимо ниво или ако няма определено такова - над горния видим край на нивопоказателя;
- 3. прекъсване на функционирането на всички нивопоказатели с пряко действие;
- 4. прекъсване на функционирането на всички захранващи устройства;
- 5. изгасване на факела в пещта на котли с камерно изгаряне;
- 6. запалване на сажди или частици от горивото в газоходите на котела.

Чл. 213. Ползвателят, лицето, което отговаря за безопасната експлоатация на съоръжението, и обслужващият персонал трябва да прекратят експлоатацията на котела в срокове, посочени в инструкцията за работа, при:

1. малки и непредставяващи опасност пропуски на пара или вода от тръбите на нагревните повърхности, от хранващите устройства, тръбопроводите, фланцовите, валцуваните и другите съединения;
2. рязко влошаване на качеството на хранващата вода;
3. други случаи, посочени в производствената инструкция.

Чл. 214. (1) Обслужващият котлите персонал е длъжен да записва в сменния дневник по **чл. 200**:

1. резултатите от проверките на техническото състояние на котлите, котелните съоръжения, нивопоказателите, предпазните клапани, хранващите устройства, средствата за автоматика, средствата за измерване, времето и продължителността на продухванията на котлите и другите данни, посочени в инструкцията за работа по **чл. 46, ал. 1, т. 2 ЗТИП**;

2. датата и часа, в които са възникнали аварийни спирания на котлите, и причините за тях;

3. датата и часа на заявките за извършване на ремонт или отстраняване на повреда на котела или котелните съоръжения.

(2) Лицето, което отговаря за безопасната експлоатация на котлите, е длъжно ежедневно да удостоверява с подпис в сменния дневник, че се е запознало със записите в него.

Раздел III. Експлоатация на съдове

Чл. 215. (1) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Ползвателят на стационарно монтирани метални съдове, работещи под налягане, независимо от периодичните технически прегледи, извършвани от органите за технически надзор, трябва да извърши най-малко веднъж на 24 месеца проверки в достъпните места на вътрешните и външните повърхности, работещи под налягане, за дефекти, намаляващи тяхната якост - по заварените съединения, вътрешните покрития и основния метал, за наличие на повреди, причинени от корозия или ерозия, пукнатини, подутини, вдлъбнатини и други недопустими отклонения от геометричните размери на елементите и проверка за изправността на устройствата за безопасност и изолацията.

(2) (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

(3) (Нова - ДВ, бр. 49 от 2014 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) На съдове с външна изолация за съхранение на криогенни газове и течности се извършва проверка по реда на **чл. 273, ал. 1, т. 3, 4, 5, 6 и 10**.

Чл. 216. (1) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Проверките по **чл. 215** се извършват по утвърден от ръководителя на предприятието график и от определени с негова заповед длъжностни лица.

(2) Лицата по ал. 1 трябва да са с не по-ниско от средно техническо образование и да са преминали първоначално и ежегодно периодично обучение по изискванията на наредбата и на инструкциите за експлоатация, поддържане и ремонт на съдовете.

(3) (Нова - ДВ, бр. 49 от 2014 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Допуска се проверките по **чл. 215, ал. 1** да се извършват от лица, с които ползвателят е сключил договор. Персоналът на тези лица трябва да отговаря на изискванията на ал. 2.

Чл. 217. (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) За извършените проверки по **чл. 215** трябва да се съставят протоколи, които се съхраняват в досието на съоръжението.

Чл. 218. (1) (Изм. - ДВ, бр. 49 от 2014 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Допуска се вътрешната проверка да се замени с измерване на дебелините на елементите под налягане на съда и с изпитване без разрушаване на неразглобваемите му съединения.

(2) Критериите за оценка на годността на неразглобваемите съединения трябва да съответстват на критериите, използвани при производството на съда, а ако те не са известни, се прилагат критериите, посочени в приложимия за съда български стандарт.

(3) Измерванията и изпитванията по ал. 1 и оценките по ал. 2 трябва да се извършват от орган за контрол, акредитиран от член на Европейската организация за акредитация.

Чл. 219. (1) Ползвателят, лицето, отговорно за безопасната експлоатация на съда, и обслужващият персонал трябва да прекратят незабавно експлоатацията на съда при:

1. спадането на нивото на течността под допустимото в съдове, нагривани с температура над 450 °С;

2. пропуски на флуиди от група 1 през разглобваемите съединения на съда.

(2) Ползвателят, лицето, отговорно за безопасната експлоатация на съда, и обслужващият персонал трябва да прекратят експлоатацията на съда в срокове, посочени в инструкцията за работа по **чл. 46, ал. 1, т. 2 ЗТИП**, при:

1. неизправност на някоя сигнализация, защита или блокировка;

2. малки и непредставляващи опасност пропуски на флуиди от група 2 от захранващите устройства или фланцовите съединения;

3. прекъсване на функционирането на част от манометрите, показващи стойността на налягането в съда;

4. рязко влошаване на качеството на охлаждащата или захранващата вода;

5. в други случаи, посочени в инструкция по **чл. 46, ал. 1, т. 2 ЗТИП**.

Чл. 220. (1) Ползвателят и ръководителят на предприятието трябва да осигурят извършването на външен преглед и хидростатично изпитване на гъвкавите шлангове и подвижните стоманени тръбопроводи, свързващи стационарните тръбопроводи с цистерните или варелите, преди първото им ползване и периодично по време на експлоатацията им.

(2) Външните прегледи по ал. 1 трябва да се извършват най-малко веднъж на два месеца, а хидростатичното изпитване - най-малко веднъж на 12 месеца. Резултатите от прегледите и изпитванията се записват в протоколи, които трябва да се съхраняват от

ползвателя или лицето, което отговаря за безопасната експлоатация на съдовете.

(3) Прегледите по ал. 1 трябва да се извършват по реда, определен в инструкцията за употреба на производителя, от лицата по **чл. 216, ал. 1**. В случаите, в които налягането за изпитване не е известно, то трябва да бъде 1,20 пъти по-високо от максималното работно налягане на гъвкавия шланг или подвижния стоманен тръбопровод.

(4) Не се допуска гъвкавите шлангове да се експлоатират след изтичане на определения от производителя им срок за експлоатация.

Чл. 221. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 222. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 223. (1) Обслужващият персонал трябва да проверява периодично в сроковете, определени в инструкцията за работа по **чл. 46, ал. 1, т. 2 ЗТИП**:

1. техническото състояние на съда;
2. изправността на средствата за измерване, защитите, сигнализациите и блокировките, които са достъпни за визуален контрол;
3. техническото състояние и наличието на дефекти или пропуски на работен флуид в елементите на съда, в неразглобваемите и разглобваемите му съединения, в устройствата за безопасност и в устройствата под налягане;

4. показанията на средствата за измерване.

(2) Обслужващият персонал трябва да записва в сменния дневник по **чл. 200**:

1. откритите при проверките по ал. 1 неизправности, дефекти и отклонения от технологичния режим;
2. показанията на средствата, измерващи работните параметри на съда;
3. датата и часа на възникналите аварийни спирания и причините за тях;
4. други данни, предвидени в инструкцията за работа по **чл. 46, ал. 1, т. 2 ЗТИП**.

Раздел IV.

Експлоатация на бутилки (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 224. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 225. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 226. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 227. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 228. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Раздел V.

Експлоатация на пълначни станции (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 229. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 230. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 231. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 232. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 233. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 234. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 235. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 236. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 237. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 238. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 239. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 240. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 241. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 242. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Раздел VI.

Експлоатация на тръбопроводи за водна пара и гореща вода

Чл. 243. Персоналът, който обслужва тръбопроводите за водна пара и гореща вода, най-малко веднъж на смяна трябва да проверява изправността на средствата за измерване, защитите, сигнализациите и блокировките, които са достъпни за визуален контрол.

Чл. 244. (1) (Предишен текст на чл. 244 - ДВ, бр. 49 от 2014 г.) Обслужващият персонал трябва да проверява изправното действие на предпазните клапани при всяко пускане в действие на тръбопроводите и периодично по време на работата им чрез тяхното продухване:

1. най-малко веднъж на смяна - на тръбопроводи с работно налягане до 1,6 МРа;
2. най-малко веднъж на денонощие - на тръбопроводи с работно налягане над 1,6 МРа до 4,0 МРа;
3. в срокове, определени в инструкцията за работа по **чл. 46, ал. 1, т. 2 ЗТИП** - на тръбопроводи с работно налягане над 4,0 МРа.

(2) (Нова - ДВ, бр. 49 от 2014 г.) На предпазните клапани по ал. 1, които не са снабдени с устройство, позволяващо принудителното им отваряне с цел продухване, се извършва проверка на изправното действие и на настройката им по **чл. 201, ал. 2, т. 2**.

Чл. 245. (Изм. - ДВ, бр. 49 от 2014 г.) Най-малко веднъж на смяна обслужващият персонал трябва да обхожда монтираните надземно или в проходими канали тръбопроводи и да проверява за:

1. (изм. - ДВ, бр. 49 от 2014 г.) наличието на пропуски;
2. състоянието на арматурата, уплътненията, фланцовите съединения, предпазните устройства, опорите и подвеските;
3. (изм. - ДВ, бр. 49 от 2014 г.) състоянието на заварените и разглобяемите съединения;
4. положението на реперните точки.

Чл. 246. Обслужващият персонал трябва да записва резултатите от извършените проверки по **чл. 243 - 245** в дневника по **чл. 200**.

Чл. 246а. (Нов - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) При обслужването на тръбопровода да се спазват следните изисквания:

1. скоростта на загряване на тръбопроводите за пара чрез регулиране на притока на парата да не е по-висока от 60 °C за минута за тръбопроводи от въглеродни стомани и не по-висока от 40 °C за минута за тръбопроводи от легирани стомани;
2. скоростта на загряване на тръбопроводите за гореща вода да не е по-висока от 300 °C за час;
3. налягането се повишава до работното след пълно подгряване на тръбопровода;
4. при поява на хидравличен удар в тръбопровода за пара подаването на парата незабавно се спира до отстраняването на кондензата от съответния участък;
5. охлаждането на тръбопроводите за пара от легирани стомани се извършва със скорост, не по-висока от 40 °C за минута.

Чл. 247. Ползвателят, лицето, което отговаря за безопасната експлоатация на тръбопровода, и обслужващият персонал трябва да прекратят незабавно експлоатацията на тръбопровода, когато възникнат недопустими измествания в опорно-окачващата му система или се появят хидравлични удари в тръбопровод за пара.

Раздел VII.

Водоподготовка и водохимичен режим на котли и топлообменници

Чл. 248. (1) Качеството на хранващата и на котловата вода на котлите с топлинна мощност над 0,51 MW и топлообменниците с максимална работна температура на водата над 90°C и на изходящата от тези съоръжения пара трябва да съответстват на изискванията, определени от производителя в техническата документация на съоръжението.

(2) Когато качеството на хранващата вода или котловата вода не е определено от производителя на съоръженията, то трябва да отговаря на изискванията съгласно **приложение № 7**.

Чл. 249. Допустимата дебелина на накипа върху нагревните повърхности на котлите и топлообменниците се определя от производителя им, а ако тя не е определена, ползвателят трябва да прекрати експлоатацията им при дебелина на накипа 1 mm.

Чл. 250. Не се допуска хранване на съоръженията по **чл. 248, ал. 1** с вода, която не съответства на изискванията за качество, и експлоатацията на котли и топлообменници с дебелина на накипа върху нагревните им повърхности, по-голяма от 1 mm.

Раздел VIII.

Обследване на аварии и злополуки

Чл. 251. (1) За всяка авария или злополука, възникнала при експлоатацията на съоръжение под налягане, неговият ползвател е длъжен да уведоми незабавно регионалния отдел на ГД "ИДТН", като до пристигането на нейни служители взема мерки за оказване на помощ на пострадалите и за предотвратяване на по-нататъшното развитие на аварията.

(2) Ползвателят е длъжен да запази непроменена обстановката, създадена при аварията или злополуката, до идване на служителите на ГД "ИДТН", когато това не крие опасност за развитие на аварията или възникване на нова злополука. Когато се наложи изменение на обстановката, ползвателят представя на служителите писмена справка за извършените изменения и за причините, наложили това.

Чл. 252. Служителите на ГД "ИДТН" обследват причините за възникването на аварията или злополуката и съставят протокол за резултатите от обследването.

Част четвърта. ТЕХНИЧЕСКИ НАДЗОР

Глава първа. ОБЩИ ИЗИСКВАНИЯ

Чл. 253. (1) (Предишен текст на чл. 253, доп. - ДВ, бр. 99 от 2011 г.) Органи за технически надзор на съоръжения под налягане по **чл. 2, т. 1, 3 - 6** са:

1. председателят на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор (ДАМТН) чрез ГД "ИДТН";

2. лица и структурнообособени части на предприятия или организации, получили лицензия от председателя на ДАМТН по реда на **Наредбата за условията и реда за издаване на лицензии за осъществяване на технически надзор на съоръжения с повишена опасност и за реда за водене на регистър на съоръженията**, приета с Постановление № 187 на Министерския съвет от 2000 г. (обн., ДВ, бр. 79 от 2000 г.; изм. и доп., бр. 115 от 2002 г., бр. 17 от 2003 г., бр. 104 от 2004 г. и бр. 40 и 59 от 2006 г.).

(2) (Нова - ДВ, бр. 99 от 2011 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Техническите прегледи и проверки на транспортируемо оборудване под налягане се извършват от нотифицирани органи по реда на **чл. 24 от Наредбата за съществените изисквания и оценяване на съответствието на транспортируемо оборудване под налягане**, приета с Постановление № 271 на Министерския съвет от 2011 г. (ДВ, бр. 78 от 2011 г.).

Чл. 254. (1) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Обектите, в които функционират съоръжения под налягане по **чл. 2**, се изграждат по инвестиционни проекти, заверени от органите за технически надзор.

(2) Обхватът и съдържанието на инвестиционните проекти по ал. 1 трябва да съответстват на **Наредба № 4 от 2001 г. за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти** (ДВ, бр. 51 от 2001 г.).

(3) На заверяване подлежат проектните части на инвестиционните проекти във фаза технически и/или работен проект, които се отнасят до монтирането в обектите на съоръженията под налягане.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 24 от 2013 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Органите за технически надзор извършват експертиза на проектите по ал. 1 в 14-дневен срок от получаването им и заверяват проектите за обекти, в които ще функционират до 2 броя съоръжения под налягане, и тези, в които ще функционират пълначни станции. За проекти на обекти, в които ще функционират от 3 до 5 броя съоръжения, този срок е 21 дни, а над 5 броя съоръжения - 28 дни. За проекти за топлоелектрическа централа (котелна централа), в които ще функционират съоръжения под налягане (котли, съдове, работещи под налягане, тръбопроводи за водна пара и гореща вода), този срок е 30 дни. При установяване на несъответствия с нормативни изисквания и непълноти се предоставя възможност за отстраняването им в срок, не по-дълъг от 7 дни. Допълнително представените документи се разглеждат в 14-дневен срок от получаването им.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Органите за технически надзор заверяват с подпис и щемпел страниците на текстовата част и чертежите на проектната документация по ал. 1, когато предвидените проектни решения съответстват на изискванията на наредбата, а когато не съответстват, органите за технически надзор мотивират писмено отказите си да заверят проектите.

Чл. 255. (1) Съоръженията под налягане, за които няма наредби по **чл. 7 ЗТИП**, се произвеждат по конструкторска документация, заверена от органите за технически надзор, която включва:

1. обяснителна записка с данни за работните параметри;
2. изчислителна записка с изчисления за натоварванията по **чл. 7**;
3. конструктивни чертежи;
4. данни за предвидените материали, арматура, предпазни устройства, контролно-измервателни уреди и автоматика;
5. данни за предвидения контрол без разрушаване на заварените съединения и предвидените механични изпитвания;
6. процедури за изпълнение на неразглобяеми съединения;
7. инструкция за монтаж, експлоатация и поддържане и за реда за извършване на изпитвания на якост и плътност;
8. технологична схема.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 24 от 2013 г.) Органите за технически надзор заверяват документацията по ал. 1 по реда на **чл. 254, ал. 4 и 5** в срок 14 дни за съответствието на съоръженията с изискванията на наредбата.

Чл. 256. (1) (Изм. - ДВ, бр. 24 от 2013 г.) Ремонтът на съоръженията под налягане се извършва по техническа документация със съдържание съгласно **чл. 168**, заверена от органите за технически надзор по реда на **чл. 254, ал. 4 и 5** в срок 14 дни за съответствието на съоръженията с изискванията на наредбата.

(2) Когато техническата документация по ал. 1 се отнася за съоръжения под налягане, произведени преди влизането в сила на наредбата, органите за технически надзор проверяват и заверяват документацията за съответствието на съоръженията с изискванията на нормативните актове, които са били в сила към момента на производство

на съоръженията.

Глава втора. РЕГИСТРИРАНЕ

Чл. 257. (1) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2011 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Ползвателите на съоръжения под налягане по **чл. 2** са длъжни след монтирането им, но преди пускането им в експлоатация, да ги регистрират пред органите за технически надзор.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Ползвателите на съоръжения под налягане, които подлежат на технически надзор от органа по **чл. 253, ал. 1, т. 1**, са длъжни да ги регистрират в регионалните отдели на ГД "ИДТН", на чиято територия са монтирани.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Ползвателите на съоръжения под налягане, които подлежат на технически надзор от органа по **чл. 253, ал. 1, т. 2**, са длъжни да ги регистрират пред избран от тях орган.

(4) (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 258. (1) Регистрирането на съоръженията под налягане се извършва по писмено заявление на ползвателите им, в което се посочват данни:

1. идентифициращи ползвателя;
2. за мястото на монтажа и/или експлоатацията на съоръжението;
3. за производителя и/или лицето, което ги е монтирало.

(2) Към заявлението по ал. 1 се прилагат:

1. (изм. - ДВ, бр. 99 от 2011 г.) за съоръжения под налягане по **чл. 2, т. 1, 3 - 6**, за които има наредби по **чл. 7 ЗТИП**:

- а) ревизионна книга;
- б) инструкции, чертежи, схеми и други документи, които съгласно съответната наредба по **чл. 7** трябва да придружават съоръжението;
- в) декларация за съответствие;
- г) (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) копие от проекта по **чл. 254, ал. 1**;
- д) сертификати и декларации за съответствие на устройствата за непосредствено ограничаване на налягането и арматурата съгласно приложимите наредби по **чл. 7 ЗТИП** - когато съответствието на съоръжението не е оценено като функционална група;

2. (изм. - ДВ, бр. 99 от 2011 г.) за съоръжения под налягане по **чл. 2, т. 1, 3 - 6**, за които няма наредби по **чл. 7 ЗТИП**:

- а) ревизионна книга;
- б) (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) копие от проекта по **чл. 254, ал. 1** и заверената конструкторска документация по **чл. 255, ал. 1** или техническата документация на съоръженията по **чл. 5**;
- в) сертификати на устройствата за непосредствено ограничаване на налягането;
- г) копия от удостоверенията за качество на материалите, използвани при производството на елементите под налягане;

д) протоколи за резултатите от изпитванията на якост на съоръжението под налягане и изпитванията и контрола на неразглобваемите му съединения.

3. (отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

4. (отм. - ДВ, бр. 99 от 2011 г.)

5. (нова - ДВ, бр. 49 от 2014 г., отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

(3) (Изм. - ДВ, бр. 49 от 2014 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Декларацията за съответствие по ал. 2, т. 1, буква "в" не се изисква за стационарни съоръжения под налягане, демонтирани и монтирани на ново място, ако те са били регистрирани от органите за технически надзор преди влизането в сила на приложимите за съоръженията наредби по **чл. 7 от ЗТИП**.

Чл. 259. (1) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Заявлението за регистриране и представените документи се разглеждат от органите за технически надзор в 14-дневен срок след получаването им.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Когато при проверката по ал. 1 не бъдат констатирани непълноти в представените документи и/или несъответствия на декларацията за съответствие по **чл. 258, ал. 2, т. 1, букви "в" и "д"**, органите за технически надзор регистрират съоръжението под налягане. Отказът за регистрация се мотивира писмено.

Чл. 260. Ползвателят е длъжен да уведоми органа за технически надзор, пред който е регистрирал съоръжението под налягане, за всяко преустройство на съоръжението и да му представи следните документи:

1. обяснителна записка за извършените промени;

2. техническата документация, по която е извършено преустройството;

3. удостоверения за качеството на материалите и съставните части, използвани при преустройството;

4. декларация за съответствие - в случаите по **чл. 167**.

Чл. 261. При промяна на ползвателя на съоръжението под налягане новият ползвател е длъжен в 10-дневен срок от настъпване на промяната да уведоми за нея органа за технически надзор, който е регистрирал съоръжението.

Чл. 262. (1) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Ползвателят може да промени лицето по **чл. 253, т. 2**, което осъществява техническия надзор на съоръжението под налягане.

(2) В случай на промяна по ал. 1 ползвателят е длъжен да регистрира съоръжението под налягане пред новоизбрано лице по **чл. 253, т. 2** и да му предостави досието по **чл. 282**.

(3) В случай на промяна по ал. 1 ползвателят отправя до лицето по **чл. 253, т. 2**, което е регистрирало съоръжението под налягане, писмено искане за предоставяне на досието по **чл. 282**, което съхранява. Лицето е длъжно да предостави досието в срок 7 дни от получаване на искането.

Чл. 263. Когато съоръжение под налягане се бракува или не е експлоатирано повече от 12 месеца, ползвателят му е длъжен да уведоми за това органа за технически надзор, пред който съоръжението е регистрирано, в 10-дневен срок от настъпване на събитието.

Чл. 264. Органите за технически надзор по **чл. 253, т. 2** уведомяват писмено всяка година до 31 януари ГД "ИДТН" за регистрираните и сметите от регистрация през предходната година съоръжения под налягане, както и за общия брой регистрирани от тях съоръжения.

Глава трета. ТЕХНИЧЕСКИ ПРЕГЛЕДИ И ПРОВЕРКИ

Чл. 265. (1) (Доп. - ДВ, бр. 99 от 2011 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Органите за технически надзор извършват следните технически прегледи на съоръженията под налягане по **чл. 2**:

1. (изм. - ДВ, бр. 49 от 2014 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) първоначални - след регистриране на съоръженията по **чл. 2, т. 1 и т. 3 - 6**;

2. периодични:

а) (изм. - ДВ, бр. 99 от 2011 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) на съоръженията по **чл. 2, т. 1, 3 и 4** - веднъж на 4 години; допуска се съоръженията, за които е приложим БДС EN 16991, имат разработена международно призната методика за контрол въз основа на риска (RBI) и е приета от сертифициран специалист по международно утвърдена практика, периодичният преглед да се извършва съгласно графика за инспекция, разработен въз основа на риска, но не по-рядко от веднъж на 6 години;

б) (отм. - ДВ, бр. 99 от 2011 г.)

в) на съоръженията по **чл. 2, т. 5 и 6** - веднъж на 12 месеца;

3. периодични с изпитване на якост:

а) (изм. - ДВ, бр. 99 от 2011 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) на съоръженията по **чл. 2, т. 1, 3, 4, 5 и 6** - веднъж на 8 години; допуска се съоръженията, за които е приложим БДС EN 16991, имат разработена международно призната методика за контрол въз основа на риска (RBI) и е приета от сертифициран специалист по международно утвърдена практика, периодичният преглед с изпитване на якост да се извършва съгласно графика за инспекция, разработен въз основа на риска, но не по-рядко от веднъж на 12 години;

б) (отм. - ДВ, бр. 99 от 2011 г.)

4. след преустройство;

5. когато не са експлоатирани повече от 12 месеца;
6. след подмяна или ремонт на елементи под налягане;
7. по искане на ползвателя на съоръжението под налягане;
8. внезапни;
9. (нова - ДВ, бр. 49 от 2014 г.) след преместване на съоръженията по **чл. 2, т. 1, 3 и 4.**

(2) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) За извършване на техническите прегледи по ал. 1, т. 1 - 7 и 9 ползвателите на стационарните съоръжения под налягане са длъжни да отправят писмено заявление до органите за технически надзор, които са регистрирали съоръженията. Когато органът за технически надзор е по **чл. 253, ал. 1, т. 1**, към заявлението трябва да е приложен документ за платена такса. Прегледите се извършват във:

1. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) двуседмичен срок от получаването на заявлението - за прегледите по ал. 1, т. 1, 4 - 6 и 9;
2. шестседмичен срок от получаване на заявлението - за прегледите по ал. 1, т. 2, 3 и 7.

(3) Датите за извършване на техническите прегледи по ал. 2 се определят от органите за технически надзор и се съобщават най-малко 5 дни предварително на ползвателя на съоръженията.

(4) (Доп. - ДВ, бр. 99 от 2011 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Органът по **чл. 253, т. 1** може да извършва технически прегледи по ал. 1, т. 8:

1. при извършване на проверки по **чл. 42, ал. 1** или **чл. 34б, ал. 1 ЗТИП**;
2. когато сроковете за извършване на периодичните прегледи по ал. 1, т. 2 или 3 са изтекли и не е постъпило заявление по ал. 2;
3. при обследване на аварии и злополуки със съоръжения под налягане;
4. при получаване на сигнали, жалби или предложения от други контролни органи, граждани, организации и др.;
5. при контрол на изпълнението на принудителни административни мерки по **чл. 49, ал. 1 ЗТИП**;
6. когато резултатите от извършените технически прегледи показват, че има предпоставки за появяване на дефекти, които ще застрашат безопасната експлоатация на съоръжението преди изтичането на сроковете по ал. 1, т. 2 или 3.

(5) (Изм. - ДВ, бр. 99 от 2011 г., отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

(6) (Нова - ДВ, бр. 49 от 2014 г.) Допуска се съгласувано с органите за технически надзор сроковете за извършване на техническите прегледи по ал. 1, т. 2 и 3 на съоръженията под налягане да бъдат удължени за срок не по-дълъг от 6 месеца.

(7) (Нова - ДВ, бр. 49 от 2014 г.) Органите за технически надзор съгласуват

удължаването на сроковете по ал. 6 въз основа на мотивирано писмено заявление от ползвателя на съоръжението под налягане, в което той гарантира осигуряването на безопасната експлоатация на съоръжението до предлаганата нова дата за извършване на технически преглед, като към заявлението прилага организационни и технически мероприятия, посредством които ще осигури безопасната работа на съоръжението до новата дата за технически преглед.

Чл. 266. (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Ползвателят е длъжен да осигури на органа за технически надзор по **чл. 253, ал. 1, т. 1** всички необходими за извършването на техническите прегледи калибрирани средства за измерване, технически средства, инструменти, електроенергия, лични предпазни средства и персонал.

Чл. 267. (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) (1) Техническите прегледи имат за цел да проверят съответствието на съоръженията под налягане със:

1. документите по **чл. 254, ал. 1, чл. 255, ал. 1, чл. 258** и/или **чл. 260**;
2. изискванията на част втора - за съоръженията под налягане, за които няма влезли в сила наредби по **чл. 7 от ЗТИП**.

(2) Органите за технически надзор извършват:

1. външен оглед - при всички технически прегледи;
2. проверка за наличието на маркировка за съответствие, когато такава се изисква от приложимите наредби по **чл. 7 от ЗТИП**;

3. вътрешен оглед (когато това е възможно) - при техническите прегледи по **чл. 265, ал. 1, т. 1, т. 2, буква "а", т. 3, буква "а"** (с изключение на тръбопроводите) и т. 4 - 6 или дават заключение за вътрешното състояние на съоръжението под налягане въз основа на представените по **чл. 274, ал. 3 или 5** протоколи и други документи от извършена експертиза за остатъчен ресурс;

4. изпитване на якост - при техническите прегледи по **чл. 265, ал. 1, т. 1, т. 3 - 6**.

(3) При техническите прегледи по **чл. 265, ал. 1, т. 7, 8 и 9** органите за технически надзор могат да извършат някои или всички дейности, посочени в ал. 2.

(4) След всеки технически преглед органът по **чл. 253, ал. 1, т. 2** поставя върху съоръжението близо до табелката на производителя стикер, върху който е записан регистрационният номер на съоръжението, получен от информационната система на ДАМТН, данни за органа, осъществил техническия надзор, дата на извършване на техническия преглед и дата, до която трябва да се извърши следващият периодичен преглед. Стикерът трябва да е здраво закрепен, а обозначенията върху него трябва да са ясни, четливи и незаличими.

(5) Органите за технически надзор въвеждат в изградена от ДАМТН компютризирана информационна система информация за извършената дейност по регистриране, снемане от отчет, за извършения технически преглед, включително представените документи за ремонт и преустройство на съоръженията, дали основание за извършване на съответните технически прегледи по **чл. 265, ал. 1**.

Чл. 268. (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) При техническия преглед по **чл. 265, ал. 1, т. 1 или 4** на съоръжения под налягане, на които е извършено оценяване на съответствието съгласно приложимите наредби по **чл. 7 ЗТИП**, не се извършва вътрешен оглед и изпитване на якост, ако:

1. крайният контрол на съоръжението е включвал изпитване на якост в напълно сглобен вид и не са изминали повече от 12 месеца от датата на извършването му;
2. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) при външния оглед не са констатирани дефекти или неизправности, които оказват влияние върху безопасната експлоатация на съоръжението;
3. не са разглобявани разглобяеми съединения и не са извършвани ремонти на съоръжението или на неразглобяемите му съединения след извършването на крайния контрол.

Чл. 269. (1) (Изм. - ДВ, бр. 49 от 2014 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Когато при техническите прегледи на съдове под налягане по **чл. 265, ал. 1, т. 2, буква "а"** не е възможно да се извърши цялостна проверка на състоянието на елементите под налягане поради наличието на вътрешни устройства, вътрешна изолация или вътрешни покрития или пълнежи, които не могат да се отстранят, вътрешният оглед се заменя с хидростатично изпитване.

(2) Когато изпитването по ал. 1 не може да се извърши с вода поради превишаване на товароносимостта на фундамента от масата на съда и водата или наличието на устройства, облицовки и други, които могат да бъдат повредени от водата, изпитването по ал. 1 може да се замени с пневматично изпитване при спазване изискванията на **чл. 184**.

(3) Изпитванията по ал. 1 и 2 се извършват след проверка на дебелината на стената на съда и изпитване без разрушаване на част от надлъжните заваръчни шевове.

(4) Оценяването на резултатите от измерванията на дебелините на стените на съоръжението и изпитванията без разрушаване в случаите по ал. 3 трябва да се извършват от акредитиран орган за контрол от член на Европейската организация за акредитация.

(5) (Нова - ДВ, бр. 49 от 2014 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) На изолирани съдове за съхранение на криогенни газове и течности се извършва само външен оглед.

(6) (Нова - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) На теплообменници тип компаблук, пластинчати теплообменници, спирални теплообменници, въздушни хладници и затворени разширителни съдове, поради особености на конструкцията и опасности от повреждане при хидравлично или пневматично изпитване, техническите прегледи се извършват в съответствие с предписаните от производителя в инструкцията за експлоатация на съоръжението.

Чл. 270. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 271. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 272. (Изм. - ДВ, бр. 49 от 2014 г., отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Чл. 273. (1) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) При външния оглед

на съоръжението под налягане в зависимост от вида му се проверява:

1. съответствието му с документите, предоставени на органите за технически надзор при регистрацията му и/или при извършени ремонти и преустройства;
2. наличието на документи, които удостоверяват извършването на проверки на изправното действие и настройката на предпазните клапани;
3. външната повърхност на съоръжението за наличие на корозия, пукнатини, деформации и други дефекти, които могат да се установят визуално без използване на специализирани уреди, при което ползвателят е длъжен да снее частично или изцяло външната изолация на съоръжението по искане на проверяващия, което може да бъде мотивирано от резултатите от предишни технически прегледи, наличието на видими дефекти на изолационното покритие, на корозионно активни вещества в атмосферата около съоръжението и др.;
4. за недопустимо изместване или повреда на свързващи съединения, опори, укрепващи елементи, фланцови и други съединения;
5. наличието на неизправности на устройствата за безопасност, арматурата, средствата за измерване и другите уреди;
6. наличието на видими повреди или дефекти на фундаментите, фундаментните болтове, подпорите, външната изолация и обшивката, обслужващите стълби и площадките и другите елементи, присъединени към съоръжението под налягане;
7. съответствието на електрохимичната защита с проекта, когато тя е предвидена в инвестиционния проект за монтажа им;
8. дали ползвателят е документирал извършените измервания, изследвания или изпитвания на активната електрохимична защита, ако такава е предвидена в инвестиционния проект, и съответствието на получените при измерванията стойности на контролираните параметри с посочените в БДС 15705;
9. наличието на документи, удостоверяващи изправното действие на заземителната и мълниезащитната инсталация;
10. (нова - ДВ, бр. 49 от 2014 г.) наличие на признаци за нарушаването на вакуума в изолацията на съдовете за съхранение на криогенни газове и течности - наличие на оросяване или заскрежаване по външната обшивка, повишаване на работното налягане във вътрешния съд, загуба на работен флуид.

(2) Проверката по ал. 1, т. 3 може да не се извършва на монтирани подземно, полуподземно или засипани с почва, пясък или други вещества съдове под налягане, ако са изпълнени следните условия:

1. за съдове, които са защитени от корозия чрез диелектрично покритие и не са защитени чрез активна електрохимична защита - ползвателят е представил документи, удостоверяващи, че в едномесечен срок преди прегледа:
 - а) са извършени измервания и изпитвания, резултатите от които доказват, че не е нарушена целостта на антикорозионното покритие, или
 - б) е извършен безразрушителен контрол на стените и заварените съединения на елементите на съда, подложени на налягане, при който:
 - аа) в нито една точка не са измерени дебелини на стените на съда, по-малки от минимално допустимите в техническата му документация, а ако такива не са посочени в нея - по-малки от установените по изчислителен метод;

бб) в заваръчните шевове на съда не са констатирани несъвършенства, които превишават допустимите нива на качество според заваръчните несъвършенства, определени в техническата документация за производството му; когато в документацията не са определени допустимите нива на качество, те трябва да съответстват на регламентираните в нормативния акт и/или стандарта, който е бил в сила по време на производството на съоръжението;

2. за съдове, които са защитени от корозия и/или електрокорозия чрез диелектрично покритие и активна електрохимична защита - ако ползвателят представи документи:

а) удостоверяващи изправното действие на електрохимичната защита през целия срок на експлоатация на съда, или

б) удостоверяващи, че в едномесечен срок преди прегледа са извършени измервания и изпитвания, резултатите от които доказват, че не е нарушена целостта на антикорозионното покритие.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Резултатите от външния оглед се считат за удовлетворителни, ако не са установени несъответствия с техническата документация на съоръжението под налягане, нарушения на изискванията на наредбата или неизправности, повреди или дефекти.

(4) (Нова - ДВ, бр. 49 от 2014 г.) При наличие на признаците по ал. 1, т. 10 за нарушаване на вакуума в изолацията на съдове за съхранение на криогенни газове и течности се извършва измерване на стойността на вакуума.

Чл. 274. (1) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) За извършване на вътрешен оглед на съоръжение под налягане по **чл. 2, т. 1, 3 и 4** ползвателят е длъжен да осигури:

1. прекратяване на експлоатацията му;
2. охлаждането му до температурата на околната среда;
3. пълно отстраняване на работния флуид от всички вътрешни пространства;
4. поставяне на глухи фланци на всички входящи и изходящи тръбопроводи;
5. почистването му от утайки, наслоявания, неизпарили се остатъци от работния флуид и др.;
6. продухване на съда с инертен газ - за съдове за флуиди от група 1;
7. за съдове, които са продухани с инертен газ или работят със задушливи флуиди - продухване с въздух до достигане на съдържанието на кислород в съда най-малко 20,9 обемни процента;
8. частично или пълно снемане на вътрешната изолация или облицовка, когато е необходимо;
9. демонтиране на всички вътрешни устройства, които възпрепятстват достъпа за извършване на визуален контрол на вътрешните му повърхнини.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) При вътрешния оглед на съоръжението под налягане в зависимост от вида му се проверяват визуално, без използване на специализирани уреди, вътрешните елементи, заварените съединения, вътрешните покрития и основният метал на вътрешната повърхност за наличие на повреди, причинени от корозия или ерозия, пукнатини, подутини, вдлъбнатини и други

недопустими отклонения от геометричните размери на елементите.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Ако при вътрешния оглед възникнат обосновани съмнения за наличието на повреди на елементите на съоръжението под налягане, по искане на проверяващия ползвателят е длъжен да осигури извършване на безразрушителен контрол или експертиза на остатъчния ресурс по избрана методика за оценка, придружена с доклад за състоянието на съоръжението, с давност не повече от 5 години, изготвена от проектант с пълна проектантска правоспособност или от нотифициран орган.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Резултатите от вътрешния оглед се считат за удовлетворителни, ако не са установени несъответствия с техническата документация на съоръжението под налягане, нарушения на изискванията на наредбата или неизправности, повреди или дефекти.

(5) (Нова - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Допуска се ползвателят да поиска замяна на вътрешния оглед, като осигури безразрушителен контрол - ултразвуков контрол на заваръчните шевове и ултразвукова дебелиметрия на елементите под налягане на съоръжението, или друг метод за безразрушителен контрол за обследване или измервания, когато заключението е направено от акредитиран орган за контрол от член на Европейската организация за акредитация, или експертиза на остатъчния ресурс по избрана методика за оценка, придружена с доклад за състоянието на съоръжението, с давност не повече от 5 години, изготвена от проектант с пълна проектантска правоспособност или от нотифициран орган.

Чл. 275. (1) Изпитването на якост на съоръженията под налягане се извършва хидростатично - с вода с температура от 5°C до 60°C или с друга инертна течност. Ако се използва друга инертна течност, минималната ѝ температура трябва да е съобразена с предвидената в проекта минимална температура на метала при изпитване на якост, а максималната трябва да е най-малко с 10 на сто по-ниска от температурата на кипене на течността при атмосферно налягане, но не по-висока от 60°C.

(2) Хидростатичното изпитване на якост на съдовете под налягане може да се замени с пневматично изпитване с въздух или инертен газ, ако това е предвидено в техническата документация на производителя му или ако съдът:

1. се използва в технологични процеси, при които са недопустими дори минимални количества течности, или

2. е монтиран върху фундамент, който не е оразмерен да издържи натоварванията от масата на течността и съда, или

3. има вътрешна изолация или други неснемаеми устройства, които биха се повредили от течността;

4. (нова - ДВ, бр. 49 от 2014 г.) е запълнен с пълнеж, който по технологични причини не трябва да бъде изваждан от съда преди края на експлоатационния му период и би се повредил от течността, с която се извършва хидростатичното изпитване.

(3) Налягането, при което се изпитват на якост стационарни съоръжения под налягане, пуснати на пазара на Република България преди 14 март 2004 г. или за които няма наредба по [чл. 7 ЗТИП](#), трябва да съответства на налягането, определено в заверената от органите за технически надзор конструкторска документация, а за

съоръженията от внос - посоченото в техническата документация на производителя.

(4) Налягането, при което се изпитват на якост стационарни съоръжения под налягане, на които е оценено съответствието съгласно приложимите наредби по **чл. 7 ЗТИП**, трябва да съответства на налягането, посочено в техническата документация на производителя.

(5) Продължителността на изпитването на якост на стационарните съоръжения по ал. 4 трябва да съответства на посочената в техническата документация на производителя им, а на съоръженията по ал. 3 в зависимост от дебелината на стената на най-тънкия елемент, подложен на изпитването, трябва да е не по-малка от:

1. пет минути - при дебелина на стената до 20 мм;
2. десет минути - при дебелина на стената до 50 мм;
3. двадесет минути - при дебелина на стената до 100 мм;
4. тридесет минути - при дебелина на стената над 100 мм;
5. шестдесет минути - за лети съдове и съдове с многослойни стени независимо от дебелината на стените.

(6) Счита се, че съоръжението под налягане е издържало успешно изпитването на якост, когато не се установи:

1. разлика в регистрираното в началото и в края на изпитването налягане;
2. наличието на пукнатини, разкъсвания или видими остатъчни деформации в елементите на съоръжението под налягане;
3. пропуски на флуид в основния метал или съединенията на съоръжението под налягане.

(7) При извършване на пневматично изпитване по ал. 2 трябва да се спазват изискванията на **чл. 184**.

Чл. 276. (1) След извършване на първоначалния технически преглед органите за технически надзор заверяват с подпис и печат ревизионната книга, предават я на ползвателя за съхранение и издават акт за първоначален технически преглед, който съдържа:

1. вида на извършените проверки и изпитвания и резултатите от тях;
 2. заключение за годността на съоръжението за безопасна експлоатация;
 3. разрешение или отказ за пускане в експлоатация - за съоръженията, за които няма наредби по **чл. 7 ЗТИП**;
 4. срока за извършване на периодичен преглед.
- (2) Актът по ал. 1 се предоставя на ползвателя срещу подпис.

Чл. 277. (1) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Органите за технически надзор записват резултатите от техническите прегледи по **чл. 265, ал. 1, т. 2 - 9** на стационарните съоръжения в ревизионните им книги, като попълват ревизионен акт, който съдържа:

1. констатираните неизправности, нарушения и други несъответствия с изискванията на наредбата и/или техническата документация на съоръжението;

2. заключение за годността на съоръжението за по-нататъшна безопасна експлоатация и при какви условия може да се експлоатира;
3. срока за следващия периодичен преглед.

(2) Ползвателите са длъжни да предоставят ревизионните книги на съоръженията под налягане при поискване от органите за технически надзор.

(3) Служителите на ГД "ИДТН" могат да записват в ревизионните книги предписанията по **чл. 49, ал. 1, т. 1 ЗТИП**.

(4) Когато при техническите прегледи по **чл. 265, ал. 1** органите за технически надзор по **чл. 253, т. 2** установят, че съоръжението под налягане не е годно за по-нататъшна безопасна експлоатация, са длъжни писмено да уведомят за това регионалния отдел на ГД "ИДТН" в срок до два дни от датата на извършения преглед.

Чл. 278. Преди пускането в действие на пълначните станции и котелните централи служителите на ГД "ИДТН" проверяват:

1. съответствието на пълначната станция или котелната централа със заверения проект по **чл. 254, ал. 1**;

2. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) наличието на персонал с необходимата квалификация/правоспособност или обучен съгласно **чл. 187, ал. 1, т. 4**;

3. съответствието на създадената организация за безопасна експлоатация и поддържане на съоръженията с изискванията на част трета;

4. регистрирани ли са съоръженията и извършен ли им е първоначален технически преглед.

Чл. 279. (1) Служителите на ГД "ИДТН" извършват периодични и внезапни проверки на пълначните станции, на котелните централи и на предприятията и други сгради или обекти, в които са монтирани или се експлоатират съоръжения под налягане.

(2) Периодичните проверки се извършват:

1. на три години - в предприятия, в които се експлоатират до 10 съоръжения;

2. на две години - в предприятия, в които се експлоатират от 11 до 50 съоръжения;

3. всяка година - в пълначните станции, в котелните централи и в предприятия, в които се експлоатират над 50 съоръжения.

(3) Внезапни проверки се извършват по сигнали на други контролни органи или жалби на граждани или организации или при съмнение, че в обектите се експлоатират съоръжения, които не са регистрирани пред органите за технически надзор или на които не са извършени технически прегледи.

(4) Проверките по ал. 1 обхващат:

1. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) външен оглед на съоръженията или на част от тях;

2. наличието на персонал с необходимата правоспособност и/или квалификация;

3. съответствието на създадената организация за безопасна експлоатация, поддържане и ремонт на съоръженията с изискванията на наредбата;

4. наличието и правилното водене на документацията, която трябва да се води и

съхранява в предприятието във връзка с устройството и безопасната експлоатация на съоръженията;

5. регистрирани ли са съоръженията и извършен ли им е първоначален технически преглед;

6. (нова - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) изпълнението на **чл. 253, ал. 2** спрямо монтираното транспортируемо оборудване под налягане в обекта.

Чл. 280. Служителите на ГД "ИДТН" съставят протокол за резултата от извършените проверки по **чл. 278 и 279**, в който записват:

1. констатираните неизправности, нарушения и други несъответствия с изискванията на наредбата и/или техническата документация на съоръженията;
2. заключение за годността на пълначните станции, котелните централи, предприятията или другите обекти за безопасна експлоатация;
3. разрешение или отказ за пускане в експлоатация - за пълначните станции;
4. принудителните административни мерки по **чл. 49, ал. 1 ЗТИП**.

Чл. 281. (1) Служителите на ГД "ИДТН" писмено разпореждат спиране на експлоатацията на съоръженията под налягане, когато:

1. не са регистрирани пред органите за технически надзор;
2. (доп. - ДВ, бр. 99 от 2011 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) на съоръженията не е извършен технически преглед съгласно **чл. 265, ал. 1**;

3. в акта за първоначален технически преглед или в ревизионен акт е вписано заключение, че съоръжението не е годно за безопасна експлоатация;

4. при първоначалния технически преглед се установи, че съоръжението няма нанесена маркировка за съответствие съгласно приложимата наредба по **чл. 7 ЗТИП**;

5. престанат да съответстват на нормативните изисквания за устройство или безопасна експлоатация и/или на техническата документация на производителя и/или са констатирани повреди или неизправности, които не позволяват съоръжението да се експлоатира безопасно;

6. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) не е изпълнено изискването на **чл. 187, ал. 1, т. 2**;

7. са налице събитията по **чл. 199, 212, 219 и 247**;

8. е изтекъл определеният в техническата документация на съоръжението под налягане срок за експлоатация - с изключение на случаите по **чл. 197, ал. 2**.

9. (нова - ДВ, бр. 99 от 2011 г., отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

(2) Разпореждането по ал. 1 може да бъде вписано в акта за първоначален технически преглед или в ревизионната книга на съоръжението или да се съдържа в писмена заповед.

(3) След отстраняване на причините, поради които съоръженията под налягане са били спрени от експлоатация, служителите на ГД "ИДТН" разрешават експлоатацията им с писмена заповед или с вписване в ревизионната книга.

Чл. 282. Органите за технически надзор и ползвателите на съоръженията под

налягане съставят досие на всяко съоръжение и го съхраняват до бракуването на съоръжението. Досието съдържа:

1. документите, представени при регистрацията;
2. актовете за технически прегледи и други документи, издадени от органите за технически надзор;
3. чертежи, изчисления, протоколи от извършени изпитвания и документи за извършени ремонти или преустройства;
4. експертизи на остатъчния ресурс на съоръжението;
5. други документи, за които в наредбата е предвидено да се съхраняват в него.
6. (нова - ДВ, бр. 99 от 2011 г., отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Част пета.

ВПИСВАНЕ В РЕГИСТЪРА НА ЛИЦАТА, КОИТО ИЗВЪРШВАТ ПОДДЪРЖАНЕ, РЕМОНТИРАНЕ И ПРЕУСТРОЙВАНЕ НА СЪОРЪЖЕНИЯ ПОД НАЛЯГАНЕ

Чл. 283. (1) Лицата, които кандидатстват за вписване в регистъра по **чл. 36, ал. 1 ЗТИП** за извършване на дейности по поддържане, ремонтiranje и преустройство на съоръжения под налягане, трябва да отговарят на изискването на **чл. 36, ал. 2, т. 1 ЗТИП** и:

1. (доп. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) да разполагат със следния нает по трудово правоотношение персонал, чиито трудови договори са регистрирани по реда на **чл. 62 от Кодекса на труда**:

а) (доп. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) лице с висше техническо образование с подходяща за дейностите и съоръженията специалност, което да контролира качеството на влаганите материали и спазването на изискванията на проектната документация и наредбата, както и прилагането на процедурите за изпълнение на неразглобяеми съединения;

б) (отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

в) (доп. - ДВ, бр. 88 от 2014 г.) заварчик с правоспособност "заварчик на тръби", притежаващ сертификат, издаден от орган или лице по **чл. 17, ал. 1** - само за дейностите ремонтiranje или преустройство, при които ще се изработват метални неразглобяеми съединения чрез заваряване;

г) лице за спояване на мед, притежаващо сертификат от орган или лице по **чл. 17, ал. 1** - само за дейностите ремонтiranje или преустройство на съоръжения под налягане, изработени от мед или медни сплави чрез спояване;

д) (доп. - ДВ, бр. 49 от 2014 г., доп. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) лице с професия "машинен монтьор", "монтьор на енергийни съоръжения и инсталации", "техник на енергийни съоръжения и инсталации", "оператор на парни и водогрейни съоръжения" или "монтьор по автоматизация" и подходяща за дейностите и съоръженията специалност и квалификация;

2. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) да разполагат със:

а) българските стандарти за видовете съоръжения под налягане, които ще

поддържат, ремонтират или преустройват;

б) (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) процедури за работа за видовете съоръжения под налягане, които ще поддържат, ремонтират и преустройват;

в) процедури за работа за осъществяване на контрол за изпълнение на изискванията, заложи в проекта и в технологичната документация, за прилагане на процедурите за изпълнение на неразглобяемите съединения и за контрол на съответствието на вложените материали с проекта и тяхната проследимост;

3. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) да притежават:

а) за дейностите ремонтране и преустройство и в зависимост от видовете съоръжения под налягане, за които кандидатстват:

аа) апарати и машини за заваряване и/или спояване на метали;

бб) машини и приспособления за подготовка на краищата на заваряваните елементи;

вв) машини и приспособления за рязане, включително термично рязане;

гг) съоръжения за предварително подгряване и за последваща термична обработка, включително средства за измерване на температурата;

дд) приспособления за закрепване и манипулиране на елементите, които ще се заваряват или спояват;

ее) машини и/или приспособления за развалцоване на тръби към тръбна решетка;

жж) пещи, сушилни за обмазани електроди и други апарати за обработване на добавъчните материали;

зз) приспособления за почистване на заварените съединения;

ии) помпа за хидравлично изпитване, калибрирани манометри с клас на точност и обхват в зависимост от работните параметри на съоръженията под налягане, за които кандидатстват;

кк) шлосерски инструменти, измервателни уреди за геометрични размери и други машини, съоръжения и уреди с обхват, технически характеристики и предназначение в зависимост от предвидените в инструкциите по т. 2, букви "б" и "в" технологични операции и според вида и работните параметри на съоръженията под налягане, за които кандидатстват;

б) за дейността поддържане:

аа) материално-техническите условия по буква "а", подбуква "кк";

бб) стендове, уреди, електротехнически инструменти и средства за измерване, необходими за извършване на изпитвания, измервания и настройка на ограничителните устройства, които ще поддържат;

в) за дейностите поддържане и ремонтране на електрохимична защита на съоръжения под налягане, монтирани подземено или полуподземено:

аа) материално-техническите условия по буква "а", подбуква "кк";

бб) шлосерски и електротехнически инструменти, уреди и средства за измерване, необходими за извършването на изпитванията и измерванията по БДС 15705;

4. когато дейността предвижда извършване на заваръчни дейности чрез стопяване на метални материали, кандидатът трябва да отговаря и на изискванията на БДС EN ISO 3834-2;

5. персоналът по т. 1 да познава и правилно да прилага инструкциите за работа по т. 2, букви "б" и "в".

(2) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Допуска се лица от персонала по ал. 1, т. 1 да не са наети по трудово правоотношение, ако притежават необходимото образование и квалификация и:

1. са неограничено отговорни съдружници, когато заявителят е събирателно или командитно дружество, управители на търговски дружества, или

2. заявителят е едноличен търговец и самият той е включен в персонала по ал. 1, т. 1 и задълженията им са вписани в длъжностните им характеристики или чрез друг подходящ запис.

(3) (Нова - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Изпълнението на функциите на персонала по ал. 1 трябва да е включено в длъжностните им характеристики или с друг подходящ запис.

Чл. 284. (1) (Доп. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Лицата по **чл. 283, ал. 1** отправят до председателя на ДАМТН чрез регионалните отдели на ГД "ИДТН" писмено заявление по образец, в което посочват дейностите и видовете, типа и техническите характеристики на съоръженията под налягане, за които кандидатстват.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 60 от 2018 г., в сила от 20.07.2018 г.) В заявлението по ал. 1 се вписват единният идентификационен код (ЕИК) на лицето според търговския регистър и името на законния му представител и към него се прилагат:

1. (отм. - ДВ, бр. 60 от 2018 г., в сила от 20.07.2018 г.)

2. (отм. - ДВ, бр. 60 от 2018 г., в сила от 20.07.2018 г.)

3. (отм. - ДВ, бр. 60 от 2018 г., в сила от 20.07.2018 г.)

4. (отм. - ДВ, бр. 60 от 2018 г., в сила от 20.07.2018 г.)

5. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) списък на персонала, копия от длъжностните им характеристики, документите им за образование, квалификация и правоспособност и сертификатите на персонала по **чл. 283, ал. 1, т. 1**;

6. списък на нормативните актове, които ще прилагат при осъществяване на дейността си, и стандартите по **чл. 283, ал. 1, т. 2, буква "а"**;

7. процедурите за работа по **чл. 283, ал. 1, т. 2, букви "б" и "в"**;

8. списък на уредите, машините и съоръженията по **чл. 283, ал. 1, т. 3**;

9. (изм. - ДВ, бр. 103 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) документ за платена държавна такса по **чл. 19, ал. 1, т. 1 от Тарифа № 11 за таксите, които се събират в системата на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор по Закона за държавните такси**, утвърдена с Постановление № 97 на Министерския съвет от 1999 г. (обн., ДВ, бр. 50 от 1999 г.; изм. и доп., бр. 10 от 2000 г., бр. 94 и 115 от 2002 г., бр. 17 и 19 от 2003 г.; попр., бр. 27 от 2003 г.; изм. и доп., бр. 33 и 49 от 2003 г., бр. 32 и 104 от 2004 г., бр. 15 и 40 от 2006 г. и бр. 33 от 2008 г.).

Чл. 285. (1) В срок 15 дни от получаване на заявлението по **чл. 284, ал. 1** служителите на регионалния отдел на ГД "ИДТН" извършват проверка на приложените към него документи.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Ако при проверката по ал. 1 се установи липса на някой от документите по **чл. 284, ал. 2**, на заявителя се дава

възможност допълнително да ги представи в срок, не по-дълъг от 1 месец. Указанията за допълнително представяне на документи се съобщават по реда на **чл. 18а от Административнопроцесуалния кодекс**. Служителите на регионалния отдел на ГД "ИДТН" проверяват допълнително представените документи в срок 7 дни от получаването им.

(3) (Доп. - ДВ, бр. 103 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г.) Ако при проверката по ал. 1 или 2 не се установи несъответствие с някое от изискванията по **чл. 283**, в срок 15 дни от приключването ѝ и след представяне от заявителя на документ за платена държавна такса по **чл. 19, ал. 1, т. 2 от Тарифа № 11 за таксите, които се събират в системата на Държавната агенция за метрологичен и технически надзор по Закона за държавните такси** служителите извършват проверка на място на заявителя.

(4) За резултатите от проверките по ал. 1, 2 и 3 се съставя протокол, който в 5-дневен срок от приключването на последната проверка началникът на регионалния отдел на ГД "ИДТН" представя на председателя на ДАМТН или на оправомощено от него длъжностно лице от ГД "ИДТН".

(5) Когато заявителят не представи някой от документите по **чл. 284, ал. 2** и след предоставената му допълнителна възможност, се приема, че той не съответства на изискването, което се удостоверява чрез този документ.

(6) В 10-дневен срок от получаването на протокола по ал. 4 председателят на ДАМТН или оправомощеното от него длъжностно лице от ГД "ИДТН" вписва заявителя в регистъра по **чл. 36, ал. 1 ЗТИП** и издава удостоверение за вписването му, когато заявителят отговаря на изискванията на **чл. 283**, или мотивирано отказва регистрацията, когато заявителят не отговаря на изискванията на **чл. 283**.

(7) (Нова - ДВ, бр. 88 от 2014 г., в сила от 01.01.2016 г., отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Допълнителни разпоредби

§ 1. По смисъла на наредбата:

1. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) "Съд" е метален съд по смисъла на **§ 1, ал. 1, т. 21 от допълнителните разпоредби на Наредбата за съществените изисквания и оценяване на съответствието на съоръженията под налягане**.

2. "Котел" е затворена метална конструкция, проектирана и предназначена за получаване на водна пара или за нагриване на вода под налягане, употребявани извън нея, включително директно свързаните към нея приспособления, до точката за присъединяването ѝ с други съоръжения.

3. "Парен котел" е котел, предназначен за производство на водна пара, употребявана извън него.

4. "Водогреен котел" е котел, предназначен за загряване на вода под налягане, употребявана извън него.

5. "Тръбопровод за водна пара или гореща вода" е свързани помежду си тръбни елементи, които са предназначени за транспортиране на водна пара или гореща вода и

които са неразделна част от система под налягане; тръбопроводът включва тръбите или системата от тръби, тръбни елементи, фитинги, компенсатори и други елементи, устойчиви на налягане.

6. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) "Предпазен клапан" е вид устройство за непосредствено ограничаване на налягането по смисъла на **§ 1, ал. 1, т. 26 от допълнителните разпоредби на Наредбата за съществените изисквания и оценяване на съответствието на съоръженията под налягане.**

7. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) "Ограничителни устройства" са устройства, които задействат приспособления за корекция или осигуряват изключване или изключване и блокиране, като превключватели, задействани от налягането, температурата или нивото на флуида.

8. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) "Устройства за непосредствено ограничаване на налягането" са предпазни клапани, предпазни устройства с разрушаващи се елементи, прегъваеми пръти и управляеми защитни системи за понижаване на налягането.

9. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) "Максимално допустимо налягане" е вътрешното свръхналягане в съоръжението под налягане по смисъла на **§ 1, ал. 1, т. 9 от допълнителните разпоредби на Наредбата за съществените изисквания и оценяване на съответствието на съоръженията под налягане.**

10. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) "Минимална/максимална допустима температура" е температурата по смисъла на **§ 1, ал. 1, т. 10 от допълнителните разпоредби на Наредбата за съществените изисквания и оценяване на съответствието на съоръженията под налягане.**

11. "Неразглобяеми съединения" са тези съединения, които не могат да бъдат разглобени без разрушаване.

12. "Преустройство" е всяка промяна в предназначението, конструкцията, работните параметри или вида на флуида на съоръженията под налягане.

13. "Ремонт" е дейност, при която чрез технически методи се възстановява съоръжението под налягане или негови елементи до състояние, в което те могат да функционират безопасно при максималните им проектни параметри.

14. "Поддържане" е дейност, при която чрез технически методи се запазва техническото състояние на съоръжението под налягане, при което то може да функционира безопасно.

15. (изм. - ДВ, бр. 99 от 2011 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) "Транспортируемо оборудване под налягане" са съоръженията, попадащи в обхвата на **Наредбата за съществените изисквания и оценяване на съответствието на транспортируемо оборудване под налягане.**

16. (изм. - ДВ, бр. 99 от 2011 г.) "Цистерни" са цистерни съгласно определенията, посочени в **ADR, RID** и **AND**.

17. (изм. - ДВ, бр. 99 от 2011 г.) "Резервоари" са бутилки, тубуси, варели, криогенни съдове и батерии от бутилки, предназначени за транспортиране на газове от клас 2 по **ADR, RID** и **ADN**, където:

- а) "бутилка" е цилиндрична бутилка по смисъла на **ADR, RID** и **ADN** с обем до 150 литра;
- б) "тубус" е тубус по смисъла на **ADR, RID** и **ADN** с обем от 150 до 3000 литра;
- в) "варел" е барабан под налягане по смисъла на **ADR, RID** и **ADN** (например цилиндрични съдове с обръчи за търкаляне, сфери, поставени върху плъзгачи);
- г) "криогенен съд" е затворен криогенен съд по смисъла на **ADR, RID** и **ADN**;
- д) "батерия от бутилки" е връзка от цилиндрични балони по смисъла на **ADR, RID** и **ADN**.

18. (отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

19. "Предприятие" е всяко място - предприятие, учреждение, организация, кооперация, заведение, обект и други подобни, където се полага труд.

20. "Re/t" е границата на провлачане при изчислителна температура, която в зависимост от случая е:

а) горната граница на провлачане (ReH) - за материали с изразена горна и долна граница на провлачане;

б) условната граница на провлачане при остатъчно удължение 1,0 на сто (Rp1,0) - за аустенитни стомани и нелегиран алуминий;

в) условната граница на провлачане при остатъчно удължение 0,2 на сто (Rp0,2) - за останалите случаи.

21. "Rm/20" е минималната якост на опън при 20°C.

22. "Rm/t" е якост на опън при изчислителната температура.

23. "Декларация за съответствие" е декларацията, с която се удостоверява съответствието със съществените изисквания на съоръженията под налягане съгласно приложимата наредба по **чл. 7 ЗТИП** или съгласно националното законодателство на друга държава - членка на Европейския съюз, или държава - страна по **Споразумението за Европейското икономическо пространство**, с което се въвеждат приложимите директиви от "Нов подход".

24. (нова - ДВ, бр. 49 от 2014 г., изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) "Котелна централа" е сграда или помещение, в които са разположени два или повече котли с топлинна мощност над 116,3 kW за производство на гореща вода с температура над 130 °C и/или за производство на водна пара с налягане над 0,05 МПа.

25. (нова - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) "Устройства за безопасност" са устройства по смисъла на **§ 1, ал. 1, т. 26 от допълнителните разпоредби на Наредбата за съществените изисквания и оценяване на съответствието на съоръженията под налягане**, приета с Постановление № 91 на Министерския съвет от 2016 г. (ДВ, бр. 33 от 2016 г.).

26. (нова - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) "Оператор" е лице по смисъла на **§ 1, т. 18 от допълнителните разпоредби на Наредбата за съществените изисквания и оценяване съответствието на транспортируемо оборудване под налягане**, приета с Постановление № 271 на Министерския съвет от 2011 г. (ДВ, бр. 78 от 2011 г.).

27. (нова - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) "Пълначна станция" е обект, предназначен за пълнене на бутилки и/или автоцистерни или жп цистерни със сгъстени,

втечнени или разтворени под налягане газове, различни от втечен въглеродороден газ или компресиран (сгъстен) природен газ, от стационарно монтирани метални съдове и инсталации.

§ 2. (Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Преходни и Заключителни разпоредби

§ 3. Устройството на пуснатите в експлоатация преди влизането в сила на наредбата стационарни съоръжения под налягане и налягането, при което те се изпитват, трябва да съответстват на документацията на производителя им и/или на заверената от органите за технически надзор проектна документация.

§ 4. В срок 6 месеца от датата на влизането в сила на наредбата монтажът на съоръженията под налягане и изграждането на пълначни станции може да се извършва по заверените от органите за технически надзор преди влизането в сила на наредбата проекти.

§ 5. Лицата, които преди влизането в сила на наредбата са вписани в регистъра по **чл. 36, ал. 1 ЗТИП** като лица, извършващи поддържане, ремонтване и/или преустройство на съоръжения под налягане, трябва да приведат дейността си в съответствие с изискванията на **чл. 283** не по-късно от две години след влизане в сила на наредбата.

§ 6. Наредбата се приема на основание **чл. 31, ал. 1 от Закона за техническите изисквания към продуктите**.

§ 7. Наредбата влиза в сила един месец след обнародването ѝ в "Държавен вестник" с изключение на **чл. 187, ал. 1, т. 8**, който влиза в сила две години след обнародването.

§ 8. (Нов - ДВ, бр. 88 от 2014 г.) **Член 185а и чл. 285, ал. 7** влизат в сила от 1 януари 2016 г.

Заключителни разпоредби

КЪМ ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 347 ОТ 20 ДЕКЕМВРИ 2012 Г. ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НОРМАТИВНИ АКТОВЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ

(ОБН. - ДВ, БР. 103 ОТ 2012 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2013 Г.)

§ 13. **Постановлението** влиза в сила от 1 януари 2013 г. с изключение на **§ 1, т. 10**, която влиза в сила от 1 април 2013 г.

Заключителни разпоредби

КЪМ ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 143 ОТ 13 ЮЛИ 2018 Г. ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА НОРМАТИВНИ АКТОВЕ НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ

(ОБН. - ДВ, БР. 60 ОТ 2018 Г., В СИЛА ОТ 20.07.2018 Г.)

§ 9. **Постановлението** влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 99 ОТ 10 ЮЛИ 2023 Г. ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАРЕДБАТА ЗА УСТРОЙСТВОТО, БЕЗОПАСНАТА ЕКСПЛОАТАЦИЯ И ТЕХНИЧЕСКИЯ НАДЗОР НА СЪОРЪЖЕНИЯ ПОД НАЛЯГАНЕ, ПРИЕТА С ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 164 НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ОТ 2008 Г.

Преходни и Заключителни разпоредби

КЪМ ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 99 ОТ 10 ЮЛИ 2023 Г. ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАРЕДБАТА ЗА УСТРОЙСТВОТО, БЕЗОПАСНАТА ЕКСПЛОАТАЦИЯ И ТЕХНИЧЕСКИЯ НАДЗОР НА СЪОРЪЖЕНИЯ ПОД НАЛЯГАНЕ, ПРИЕТА С ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 164 НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ОТ 2008 Г.

(ОБН. - ДВ, БР. 61 ОТ 2023 Г., В СИЛА ОТ 18.07.2023 Г.)

§ 95. Производствата по **част пета** от наредбата, започнали преди влизането в сила на **това постановление**, се довършват по досегашния ред.

§ 96. **Постановлението** влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

Приложение № 1 към **чл. 3, т. 5**

(Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

1. Съдове, работещи под налягане:

1.1. Тръбни пещи независимо от диаметъра им;

1.2. Съдове, изработени от тръби с вътрешен диаметър до 150 mm включително;

1.3. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Съдове, работещи под налягане едновременно на вода и въздух (хидрофори) при температура на средата до 110°C, на които производението от минималния въздушен обем по време на експлоатация в m³ и максималното налягане в МРа не надвишава числото 0,3;

1.4. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Съдове, работещи под налягане на вода с температура, не по-висока от 110°C, и съдове, работещи под налягане на други течности с температура, която не превишава точката на кипенето им при налягане 0,05 МРа;

2. Тръбопроводи за транспортиране на водна пара и гореща вода:

2.1. Тръбопроводи с външен диаметър, по-малък от 51 mm, и температура на транспортираната среда 450°C и по-висока или налягане над 8,0 МРа.

2.2. Тръбопроводи с външен диаметър, по-малък от 76 mm, и температура на транспортираната среда до 450°C или налягане до 8,0 МРа.

Приложение № 2 към **чл. 9, т. 3**

Стойности на допустимото напрежение

1. За феритни стомани, включително нормализирана (нормализирана валцована стомана), с изключение на дребнозърнеста стомана и стомана със специална термообработка - $2/3$ от Re/t и $5/12$ от $Rm/20$;
2. За аустенитни стомани с относително удължение след разрушаване над 30 на сто - $2/3$ от Re/t , или
3. За аустенитни стомани, когато относителното удължение след разрушаване е над 35 на сто - $5/6$ от Re/t и $1/3$ от Rm/t ;
4. За нелегирани и нисколегирани лети стомани - $10/19$ от Re/t и $1/3$ от $Rm/20$;
5. За алуминий - $2/3$ от Re/t ;
6. За алуминиеви сплави с изключение на дисперсно закалени сплави - $2/3$ от Re/t и $5/12$ от $Rm/20$.

Приложение № 3 към **чл. 93, ал. 2**

$Re/t \geq Re/20 : K$, където:

$K \geq 1,5$

K е коефициент на сигурност.

Приложение № 4 към **чл. 111, ал. 1**

(Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Приложение № 5 към **чл. 111, ал. 2**

(Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Приложение № 6 към **чл. 130, чл. 162, ал. 1 и 2 и чл. 224**

(Отм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Приложение № 7 към **чл. 248, ал. 2**

(Изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.)

Изисквания към захранващата и котловата вода

1. Изисквания към качеството на водата за захранване и допълване на водогрейни котли и топлообменници с температура на изходящата вода от 110°C до 180°C :

Наименование на показателя	Единица за измерване	Допустима стойност	
		Омеко-тена	Обез-солена

		вода	вода
Специфична проводимост	µ/cm	-	10
Съдържание на разтворен кислород	g/dm ³	50	20
Обща твърдост	mgeq/dm ³	50	-
Съдържание на диспергирани вещества	mg/dm ³	5	1
Съдържание на свободен въглероден диоксид		не се допуска	не се допуска
Стойност на рН		8,5 до 10	8,5 до 10
Съдържание на масло		не се допуска	не се допуска

2. (изм. - ДВ, бр. 61 от 2023 г., в сила от 18.07.2023 г.) Захранващата и котловата вода на котли, произведени преди влизането в сила на **Наредбата за съществените изисквания и оценяване на съответствието на съоръженията под налягане**, трябва да съответства на **чл. 60 от Наредба № 30 от 1994 г. за технически надзор на котли с високо налягане** (обн., ДВ, бр. 50 от 1994 г.; изм. и доп., бр. 35 от 1996 г.).